

ROMÂNIA ÎNTREGITĂ

Organ oficial al „Acțiunii Românești“, organizație național-creștină

Redactor-Responsabil:
DR. V. GHERMAN

:: :: APARE DE DOUĂ ORI PE LUNĂ :: ::

Secretar de Redacție:
DR. IOAN ISTRATE

Se strâng rândurile

Gruparea social-creștină inițiată de buni români și buni creștini constatănd identitatea credințelor și felurilor cu acele ale organizației noastre, a crezut că face un bun serviciu cauzei naționale unindu-se cu „Acțiunea Românească“. Intr'adevăr existența mai multor organizații naționaliste fac impresia unei diviziuni sleitoare de forțe. Noi ce suntem luptători ai naționalismului intransigent al creștinismului integral, nu am încetat un singur moment a stărui pentru unirea tuturor celor de o credință într'o singură, puternică și impunătoare organizație. Inceputul îmbucurător s'a făcut și credem că nu este departe vremea, când toate organizațiile naționaliste vor fi un trup și un suflet.

Intăriți sub raport numeric și ajutați de noi forțe, de noi prieteni ne vom urma neclintit calea dreaptă ce ne-am croit, care trebuie să ne ducă la biruință.

Dăm în cele ce urmează hotărârea comitetului fondatorilor Acțiunii Românești, hotărâre care a ratificat înfrățirea grupării social-creștine cu organizația noastră:

„Comitetul fondatorilor organizației „Acțiunea Românească“ intrunindu-se în ședință plenară la 28 Febr. 1925 a luat act cu vie satisfacție despre intrarea tuturor membrilor „Grupării social-creștine“ în „Acțiunea Românească“ și a hotărât în unanimitate următoarele:

1. Numirea oficială a organizației este: „Acțiunea Românească organizație național-creștină“.

2. Articolul 1 aliniatul I. din Statute se modifică, după cum urmează:

„Se inițiază o mișcare națională și creștină în afară de cadrele partidelor politice, o mișcare a Românilor de pretutindeni — în înțelesul etnic al cuvântului — fără deosebire de sex, confesiune, religione și clasă socială.“

3. Alege în comitetul Central provizor doi membri noi în persoana dlor Dr Titus Mălaiu profesor de academie din Gherla și Dr. Alexandru Ciplea profesor de academie din Gherla.

4. Autoriză Comitetul Central să concretizeze soluțiunile de ordin ge-

neral coprinse în art. 5 din Statute transformându-le într'un program unitar, practic și clar de realizare. Acest program va fi supus ratificării fondatorilor.

„Acțiunea Românească.“
organizație național-creștină.

Jidanii și Biserica

Pentru observatorul imparțial al vremurilor noastre mereu tulburate de o putere necunoscută, se pune, cu ocazia înființării Patriarhiei românești, o chestiune, care va preocupa cu atât mai mult spiritele luminate cu cât constatăm că se lucrează tot mai stăruitor la micșorarea prestigiuului bisericii. Pe de o parte, se creiază în țara noastră un organ de încoronare a autorității bisericii ortodoxe; pe de altă parte, aruncând o privire generală peste hotarele noastre, înregistrăm faptul că în cursul veacului trecut s'a manifestat și persistă cu o forță crescândă curentul sistematic nutrit de a compromite și dărâma așezământul credinței creștine de ori-ce confesiune și deci în mod implicit de a târî în dezastru și bisericile noastre naționale.

Poate că nici un neam nu datorește instituției bisericești atâta contribuție binefăcătoare la întărirea lui într'o organizație de stat, la manifestarea virtuților lui răsboinice ca apărător al Crucii contra Semilunei, la deșteptarea lui la o viață culturală și la trezirea conștiinței despre latinitatea lui, cât datorește neamul românesc celor două biserici ale sale.

La aceste merite nepieritoare ce și le-au câștigat în viața poporului român, ori-și-cine va trebui să mai adauge acele binefaceri istorice de un caracter general, cari au pornit din sânul instituției bisericești înlesnind și înobilând mersul civilizației creștine. Biserica, îmblânzind moravurile la popoarele convertite, în-

filtrându-le în suflet un criteriu etic superior, deșteptând simțul solidarității creștine și impunând principiul ordinii ierarhice așa cum îl moștenise din organizația grandioasă a Imperiului roman și bizantin, acest așezământ a constituit un factor puternic de autoritate care a servit enorm la constituirea statelor moderne. De la organizația măiastră a instituției eclesiastice sau cel puțin în colaborare cu autoritatea ei au învățat în bună parte căpeteniile laice cum să pună bazele statelor, ce s'au încheat cu greutate după potolirea frământărilor provocate de năvălirile barbare.

Ori cari vor fi fost, ori-cum se vor fi dezvoltat mai târziu raporturile dintre biserică și stat, după confesiune sau alte împrejurări istorice, rămâne până astăzi un fapt necontestat că alături de puterea de stat, fie în lăuntru și fie peste granițele lui, biserică de ori-ce confesiune reprezintă un element de ordine și autoritate morală indispensabil unei sănătoase propășiri, în sensul cel mai înalt al cuvântului.

Contra acestui element de ordine, susținător istoric al societății creștine, se ridică tot mai amenințător un curent de distrugere socială, ținând să dărâme tocmai stâlpii susținători pentru ca întreg edificiul să se năruie mai ușor. Care este interesul acestei întreprinderi scelerate și cine sunt autorii?

Distrugând puterea care ținea în coeziune sufletească societatea creș-

tină, repede se poate înălța pe ruine o altă religie, așa cum s'a întâmplat cu propagarea creștinismului în sânul societății păgâne greco-romane, care trecea printr'o criză de morală și de credință ce nu s'a mai putut înlătura decât prin cuvântul triumfător al Evangheliei. Atare criză lipsită de temeiuri caută astăzi pescuitorii în apă tulbură să provoace în sufletul omenirii creștine obosită, decepționată și încă suferindă după încercările crude ale marelui războiu. În mijlocul acestei situații ușor prind toate criticile interesate și toate făgăduințele viclene. Periculosul atentat la răsvrătirea morală nu a început de câți-va ani; el își are origină străveche în lupta surdă de veacuri a Mozaismului contra Creștinismului, care luptă s'a înțepit prin acordarea de drepturi civile și politice acelor cari aveau să se pună în fruntea campaniei de dărâmare a prestigiului Bisericii creștine, iar astăzi culminează, sporindu-și mijloacele și trecând peste orice scrupule, tocmai când umanitatea se află în convalescență după boala războiului mondial.

Are lupta aceasta un caracter intim confesional? Nu. Adevărul e altul: nu este vorba de triumful mozaismului asupra religiei creștine; ci de provocarea dezordinei în domeniul intern sufletesc, alături de stărnirea dezordinei în lumea externă prin mijlocul revoluțiilor pentru ca din dezastrul general intern și extern să se ridice mai ușor la conducere puterea neamului jidovesc. Acesta-i adevărul. În sprijinul său vom aduce câte-va dovezi, în jurul cărora se va urzi bine înțeles conspirația tăcerii din partea celor interesați, dar cari dovezi incontestabile vor trebui să pună pe gânduri pe oamenii ce își asumă onoarea și sarcina răspunderii în țara noastră.

La 1860 Jidanii Crémieux și Montefiore, întemeind Alianța universală israelită, scrieau următoarele cuvinte în vestitul lor manifest adresat Jidovimei de pe glob:

„Creștinismul, dușmanul nostru de veacuri, zdrobit în luptă este aproape să îngenunche“.

Bine înțeles ambii șefi semiți spuneau mai mult de cât conținea realitatea, spre a excita fanatismul consăngenilor lor, și spre a putea pregăti spiritele pentru introducerea unei nouă religii generale pe ruinele creștinismului. Iată ce declară în această privință Crémieux în discursul ținut cu ocazia întemeierii Alianței:

„Precum Isus a înlocuit autoritatea zeilor stabiliți și-a găsit cea mai înaltă manifestație în sânul Romei, tot ast-fel un Messianism al zilelor celor nouă trebuie să încolțească și să se desvolte, tot ast-fel un Ierusalim de un nou ordin, așezat cu sfințenie între Orient și Occident trebuie să înlocuiască cetatea îndoi'ă a Cesarilor și a Papilor. Și nu o ascund; de un lung șir de ani, nu am nutrit altă idee de cât viitorul acestei opere. Pe cât mi-au îngăduit puterile am ridicat drapelul; nu va întârzia să fâlfâie cu rodnicie în mâini mai tinere de cât ale mele“¹⁾.

Pentru realizarea acestui ideal destructiv, de care se încălzește oficial ori-ce membru al Alianței Universale israelite, adică ori-ce jidan de pe glob, se impunea o anumită tactică subtilă, perfidă și adânc disolvantă. Iată cum un rabin propagă această tactică în faimosul său discurs, ținut la 1880 cu ocazia unei aniversări jidovești:

„Biserica creștină fiind unul din dușmanii noștri cei mai periculoși, noi trebuie să-i micșorăm influența, așa dar, trebuie, pe cât este posibil, să altoim pe inteligența creștinilor ideile de liberă gândire, de scepticism, de schismă și să provocăm certuri religioase, cari sunt în mod firesc atât de fecunde în diviziuni și în secte înlăuntrul Creștinismului“.

„Este logic de a începe să depreciez pe slujitorii acestei religii, să le declarăm un războiu deschis, să provocăm bănueli asupra cucerniciei lor, asupra purtării lor în viața privată și prin ridiculare și batjocorire fină noi vom fi distrus considerațiunea ce are publicul față de starea și vestmântul preoțesc.

Să ne grăbim a câștiga influență asupra tinerilor elevi. Ideia progresului are drept consecință egalitatea tuturor religiilor, care fapt la rândul său duce la suprimarea, în programele de studii, a lecțiilor de religie creștină. Israelii, prin dibăcie și știință, vor obține fără greutate catedrele și locurile de profesori în școlile creștine. Astfel educația religioasă va rămâne isgonită în familie, și cum cea mai mare parte din familie nu au timpul de-a supraveghea această ramură de învățământ, spiritul religios va scădea

¹⁾ luat din opera clasică a lui Gougenot des Mousseaux, *Le Juif le Judaisme et la Judaisation des peuples chrétiens*. Paris Ed. II 1886 pag. 26+—65.

treptat și încet-încet va pieri în întregime“).

Ast-fel vorbea rabinul de la 1880! El desvăluia metoda ce nu dă greș a distrugerii. La distanță de 14 ani, alt glas jidovesc caută în termeni entuziaști realizarea operii visată de rabin. Dacă în acest imn este o exagerație, el are un interesant conținut psihologic: desvăluie bucuria ataviică a jidanului de a vedea dărâmat fortul puterii sufletești a creștinului, cetatea credinței lui, pentru ca pe ruine să ridice stăpânirea cea mai tiranică la adăpostul hipocrit al unei religii nouă, căreia Crémieux i-a și găsit firma: *Messianismul*. Iată în ce termeni jurnalul jidovesc din Algeria, numit *Haschophet* trâmbița în Aprilie 1894 victoria sub titlul; „*Agonia universului roman*“ (a bisericii catolice³⁾):

„După 19 secole de existență aventurieră, creștinismul este gata să ajungă la sfârșitul său.

„In zadar Tiara (papală) se sbate contra spectrului revoluției jidovești din 1793, în zadar (papa) voește să se desfacă din îmbrățișarea de fier a colosului semitic care îl strânge! Toate sforțările sunt inutile.

„Pericolul este iminent și catolicismul papal moare pe măsură ce iudaismul pătrunde în toate straturile societății, pe măsură ce însuflește lumea și suflă un zefir de viață în nările popoarelor“ (cf. Vial, *Le Juif sectaire*. pag. 74—75).

Dar poate că cetitorul sceptic al acestor rânduri va obiecta, că documentele aduse represintă opinii personale ale unor membri izolați din rasa lui Israel. Spre a-l convinge că toată Jidovimea împărtășește aceleași idei și sentimente, reproducem mai jos preceptele privitoare la aceiași materie din *Protocoalele Înțelepților Sionului* cap. XVII, cari s'au alcătuit în sânul congresului sionist ținut la Basel în 1897, unde au participat toți fruntașii conducători ai Evreimii de pe glob. Confruntând textul de mai jos cu dovezile mai sus citate,

²⁾ Vezi broșura intitulată *Dreptul rasei superioare* cu anexe, confiscată din inițiativa actualului guvern, care s'a supus pur și simplu unei injoncțiuni jidovești.

³⁾ Jidanul scria acum 30 de ani despre „agonia Universului roman“ pentru-că pe atunci Biserica Romei sta jidanilor din Occident în cale împiedicând încă cucerirea semită din apusul Europei. Orientului, mai puțin luminat mai puțin conștient și deci mai puțin rezistent îi dădeau Evreii mai puțină atenție, cu drept cuvânt: dovadă că cea mai mare forță ortodoxă din Orient, Rusia, a căzut în mâna jidanilor, iar biserica din această nenorocită țară a ajuns batjocura și obiectul de exterminare a bolșevismului semit

fie-care va spulbera afirmația interesată că Protocoalele nu ar fi de origine jidovească. Din toate textele citate se desprinde același spiri subversiv, se desvăluie același plan destructiv, se trădează aceeași ură nestinsă contra a tot ce nu este Jidan. Iată fragmentul din protocoale :

„Ne-am îngrijit deja să discredităm clasa preoților creștini și să le desorganizăm astfel misiunea, care ne-ar putea astăzi stânjeni mult. Înraurirea ei asupra popoului scade din zi în zi. Astăzi libertatea conștiinței e pretutindeni proclamată, Prin urmare nu mai e decât un anumit număr de ani care ne desparte de ruina desăvârșită a religiei creștine ; celelalte religii le vom dărâma și mai, ușor dar e încă prea de vreme să vorbim despre aceasta. Vom așeza puterea bisericească și preoțimea, în niște cadre atât de strâmte, încât înraurirea lor va fi nulă față de aceea pe care au avut-o altă dată.

Când va veni momentul de a distruge pe veșnicie curtea papală, atunci degetul unei mâni nevăzute va arăta popoarelor această curte. Dar când popoarele se vor asvârli asupra ei, noi vom apărea ca apărători ai acestei curți, pentru a nu îngădui vărsarea de sânge. Prin această diversiune vom pătrunde înăuntrul cetății papale, din care nu vom mai ieși până ce nu o vom fi nimicim în întregime.

Regele Jidanilor va fi adevăratul papă al lumii, patirarhul Bisericii internaționale.

Dar, atâta timp cât nu vom fi crescut tineretul în noile credințe de tranziție, și-apoi în a noastră, nu ne vom atinge pe față de Bisericile existente, ci vom lupta împotriva lor prin critică, atâțând neînțelegerile“.

La lumina acestor documente, de origine incontestabil Jidovească, înțelege ori-ce ne-jidan care este politica ascunsă a conducătorilor lui Israel față de biserica creștină și aceea cari o slujesc. Fie-care va pricepe în fine de unde provine critica exagerată spiritul de intrigă și de neîncredere, tendința de a compromite tot ce stă în legătură cu manifestarea credinței religioase în societatea ariană. Din machinațiile subversive ale Jidovimeii, servită de presa plătită și stăpânită de ei, pornesc acele secte religioase nouă, cari sub cuvânt că tâlmăcesc Biblia în spiritul ei nealterat, caută să sape temeliiile celor două biserici ale noastre națio-

nale făcând tot mai mulți proseliți. Ce este adventismul ? de cât o sectă distrugătoare inventată de Evrei ? Prin această doctrină hipocrită propagandiștii lor împrăștie ideile subversive, cari au atâta apropiere și aceeași origină cu bolșevismul ; ei propovăduesc fericirea comună prin desființarea proprietății individuale, așa dar comunismul economic ca în Rusia ; propovăduesc nesocotirea oricărei autorități prin desființarea jurământului din ori-ce act al vieții adventistului și de aceea refuză jurământul de credință față de Rege la intrarea în armată. Iși poate închipui ori-cine ce ar mai însemna instituirea armatei noastre dacă s'ar generaliza adventismul. Propovăduesc o religie fără cruce și icoane spre a șterge urma creștinismului din sufletul credincioșilor așa cum lucrează bolșevicii Jidani în Rusia, batjocorind locașurile sfinte și căutând a extermina sentimentul religios.

Propovăduesc adventiștii sabatiști Sâmbăta ca zi de rapaos săptămânal.

Nici actuala formă de stat a României întregite nu le convine, ci preferă un guvernământ fără monarhie, susținând că numai așa se realizează idealul egalității, în al cărei cadru poate înflori nestinjenită fericirea comunistă.

Față de pericolul acestei doctrine, mă întreb dacă slujitorii confesiunilor creștine de orice rit, și mai ales dacă preoțimea bisericilor noastre naționale nu simte înboldul de creștini și de buni români să ia cât mai curând o atitudine ? Tocmai acum când avem nevoie de solidaritate națională pe toate țărmurile, este bine să stăm indiferenți, să privim cu nepăsare cum dușmanul milenar al creștinismului caută să ne surpe bisericile neamului luând acestui stat nou încheat cel mai puternic sprijin al său ? Dacă nu ; atunci așteptăm dela părinții sufletești ai popoului român o reacțiune fecundă pornită din conștiința datoriei cele incumbă.

I. C. Cătuneanu

Proportionalitatea

Când studențimea română cu o fericită inspirație și dându-și instintiv seamă de situația goană, plină de primejdii a elementului românesc în România a înscris în fruntea revendicărilor sale „*numerus clausus*“, anumita presă și toți oamenii de „seamă“ montați, mistificați sau terorizați au pornit o goană isterică contra acestui postulat. O adevărată avalanșă de calomnii, injurii, acuzări și amenințări s'a revărsat din strada Sărindar și dela tribună asupra îndelung răbdătoarei populații românești pentru a acredita afirmația, că „*numerus clausus*“ este un păcat de moarte, care nu s'ar ierta nici când Țării Românești, că acest postulat este un anahronism și nu se poate admite odată cu capul, dacă România mai ține câtuși de puțin de a face parte din concertul popoarelor civilizate stăpânite de concepții democratice și umanitariste și nu vrea să se așeze alături de triburile sălbatece din Africa sau Polinezia.

În calitate de membru al „Acțiunii Românești“ care înscrisese în programul său în locul cel mai de frunte nu numai „*numerus clausus*“ în învățământ, ci *proporționalitatea pe toate țărmurile vieții publice*, am demonstrat în scris și cu graiu viu, că *principiul proporționalității nu numai că nu este antidemocratic și anti-umanitarist, ci este un postulat al*

cele mai avansate democrații, este cea mai largă concesiune făcută minorităților, corectivul adus democrației bazate pe rigidul sistem-majoritar, care poate merge până la complectă anihilare a veleităților minoritare.

Și într'adevăr democrația fiind domnia popoului prin reprezentanții săi liber aleși exclude cu desăvârșire dominațiunea unei minorități oarecare asupra majorității. În consecință democrația este antiteza aristocrației, teocrației sau plutocrației impusă unei națiuni de un grup restrâns făcând parte din aceeaș națiune. Dacă este de netăgăduit, că o clasă privilegiată, fie ea compusă din nobili, preoți sau mari financiari, ajunsă la conducerea exclusivă sau aproape exclusivă a unui stat în anumite împrejurări și anumite epoci a scris pagini glorioase în istoria înfloririi și dezvoltării unei națiuni, nu mai puțin este adevărat, că — după trezirea masei mari la o conștiință mai clară a sentimentului național și a demnității de om, în vederea eficacității controlului public pentru eliminarea abuzurilor fatale atotputerniciei unei clase aproape ermetic închise și refractare regenerării prin forțe viroase ridicate din sinul mulțimilor anonime — *viața modernă de stat civilizat nu poate admite dominațiunea unei clase infime a aceleiași na-*

fiuni fără grave riscuri și primejdii. Istoria ne învață, că unde clasele suprapuse nu au avut prevederea și cuminenția de a da curs liber evoluției istorice, mulțimile expropriate și-au croit drum la cârma Statului prin grave convulsii și zguduiri, cari au reclamat în mod inutil și regretabil jertfe dureroase.

Dacă democrația exclude dominațiunea unei clase sociale în minoritate făcând parte din aceeași națiune asupra majorității poporului, întreb cum s'ar împăca democrația cu dominațiunea fățișă sau deghizată a unei minorități etnice, de altă rasă asupra națiunii majoritare alcătuitoare de Stat? Pusă astfel chestiunea nu s'ar părea oricui, că este absurd a presupune, că există un om cu căpătâi care fiind nu naționalist, ci pur și simplu un democrat convins ar putea admite în principiu sau tolera de fapt stăpânirea unei minorități etnice conlocuitoare asupra națiunii majoritare reprezentând o superioritate numerică zdrobitoare?

Dacă națiunile cu prețul unor frământări de veacuri și jertfe dureroase au impus respectul voinții mulțimilor în cârmuirea Statului eliminând pe oligarhi, cari erau de aceeași rasă, de acelaș sânge și identificați cu aspirațiunile naționale, democrația învingătoare ar putea tolera înlocuirea oligarhilor de acelaș neam cu indivizi de altă națiune, de altă rasă, cu aspirații dușmănoase, cu interese opuse națiunii și Statului? Aceasta ar însemna o sinucidere a democrației, nu numai o sinucidere națională.

Cu toate aceste se găesc în fericita noastră țară mulți, cari pledează pe față sau prin tăcere semnificativă pentru această sinucidere sau absurditate. Unii o fac conștient, fiindcă sunt interesați, orcât de neaș românesc ar fi numele împrumutat sub care dau românilor lecții de patriotism „democratic”; alții sunt unelte plătite sau inconștiente ale celor interesați; a treia categorie o formează bunii români „între patru ochi” prudenți însă până la lașitate, când e vorba să se manifeste în public prin mărturisiri sincere de credință.

Cum se prezintă situațiunea în România? Oligarhia din vechea țară, parte de baștină, parte complect asimilată, care deținea aproape exclusiv în trecutul apropiat puterea politică și natural și cea economică în fața mersului implacabil al istoriei a avut prevederea de a contribui efectiv la crearea condițiunilor

unei complecte democratizări a vieții de Stat. Reforma agrară și votul universal au deschis larg porțile vieții publice în fața noroadelor dornice de viață și prosperare. Aristocrația din noile ținuturi străină de neam și aspirații nu mai contează în urma acelorași reforme ce s'au generalizat pe întreg cuprinsul țării întregite. Dacă oligarhia în urma situației privilegiate din trecut, în urma pregătirii speciale și experienței câștigate ce o mai are joacă încă un considerabil rol în viața noastră publică, nimic nu stă însă în calea majorității covârșitoare a poporului românesc de a-și croi un drum cât de larg în viața publică. Adică firesc ar fi să fie așa, pentrucă de fapt nu este așa. *Obstacolul însă nu este oligarhia* cu care se mai răsboiește zi de zi presa democratică și partidele larg democratice, *ci obstacolul este de altă natură. Minoritățile etnice au în România o situație privilegiată, care se pune de a curmezișul în fața eforturilor elementului românesc.*

Minoritățile de baștină, ungurii, sașii, rușii etc. au aceste situații datorită unei politici seculare de opresiune, drept reminiscențe supărătoare a trecutului nostru de robie. Aceste minorități trăesc și vor trăi încă mult timp visând că roata vremii se va întoarce și vor putea face de nou pe stăpânii acestor plaiuri. Pentru realizarea acestor vise pun și vor pune încă vreme îndelungată la contribuție toate forțele economice, culturale și politice, de care dispun. Că o fac fățiș sau în ascuns, depinde de împrejurări, însă o fac, e natural să o facă. Ar fi o greșală capitală; dacă ne-am face vre-o iluzie în această privință și am da crezare asigurărilor ocazionale de loialitate făcută pentru ochii lumii credule. Nu atitudinea lor în sine ne supără, ci faptul că aceste minorități etnice dispun de forțe economice, culturale și în consecință și politice disproporționate de mari în raport cu forța lor numerică din România. *Această disproporție, care este în detrimentul elementului românesc majoritar, este nenaturală, artificială, creată de trecutul dușmănos nouă este un privilegiu mai primejdios decât privilegiile unei clase sociale făcând parte din neamul românesc. În consecință această disproporție ca orice privilegiu este antidemocratică.*

Dintre toate minoritățile cel mai important factor este minoritatea evreească. Evreii sunt o minoritate

etnică, un popor, o rasă și vor rămâne un popor distinct și pe viitor. Cu toate afirmațiunile mistificatoare ale celor interesați, dacă evreii de 2 milenii nu s'au asimilat cu popoarele conlocuitoare, nu se vor asimila nici în România, dacă de două mii de ani nu s'au identificat cu aspirațiunile naționale ale nici unui popor, care i-a găzduit, nu se vor identifica nici cu aspirațiunile noastre. Și la urma urmelor ce garanții ne-ar putea oferi în această privință asigurările unora, cari înainte cu 2—5—10—20 ani făceau aceleași jurăminte de credință și patriotism Rusiei, Poloniei, Ungariei, Austriei, etc., după cum peste câteva săptămâni plecând dela noi vor face pe marii patrioți francezi, englezi, americani?

Este în afară de orice îndoială că evreii nu au și nu vor avea nici o legătură sufletească trainică și indisolubilă cu poporul românesc, după cum nu au și nu vor avea nici cu un alt popor din lume. Evreii ca minoritate etnică au o importanță de o gravitate extraordinară prin faptul că nu au o structură socială diferențiată ca alte popoare. Evreul bogat ori lipsit momentan de mijloace materiale este negustor, indiferent dacă se numește comerciant, industriaș, bancher, intelectual sau funcționar. *Inzestrat cu această armură specifică și ajutat de o solidaritate de rasă uimitoare reușește în condițiunile cele mai neprielnice nu numai la noi ci și față de francez, englez sau american în propria lui țară.*

Nu e deci nici o mirare, că cei 2—3 milioane de evrei din România, al căror număr sporește zi de zi în urma unei invazii ce îți face impresia unui plan bine organizat, au acaparat în scurt timp comerțul și industria țării expropriând aproape în întregime viața economico-financiară în favoarea lor. În ultimul timp evreii au invadat școlile într'un număr, care inspiră serioase îngrijorări pentru viitoarea structură a tagmei intelectualilor.

Puterea economică și culturală este hotărâtoare și pentru puterea politică într'un stat. În toate țările democratice pătura burgheză care stăpânește viața economică și culturală, conduce și destinele politice ale statului cu toată majoritatea covârșitoare a maselor rurale. Pătura burgheză care populează orașele, a înlocuit la conducere oligarhia de odinioară. Or pătura burgheză la noi în marea ei majoritate este străină de neamul românesc, cum străină este și populația oraselor noastre.

Dacă nu vom remedia răul, în mod fatal o burghezie străină va stăpâni și politicește România. Și aceasta în plină democrație de proveniență din strada Sărindar!

O astfel de situație este un privilegiu absurd, inadmisibil, față de care privilegiile oligarhiei din trecut or fi floare la ureche; ar fi aservirea poporului românesc de 14 milioane unei minorități străine de origine și sentiment. Tolerarea acestei situații este o crimă contra democrației.

Cu toate aceste marii pontifi ai anumitei democrații pretind, că nu este admisibil să ne atingem de aceste privilegii, nu este democratic și umanitar să remediezi această stare intolerabilă, ci trebuie să privim impasibili la acest proces de aservire a neamului românesc. Partidele politice sunt atât de prudente încât nu suflă un cuvânt despre această gravă situație, ci se mulțumesc a face promisiuni vagi pentru înmăltărirea numărului intelectualilor români și sprijinirea comerțului și industriei românești, promisiuni ce sunt departe de a fi găsit un început de realizare. Dar aceste promisiuni nici nu se pot realiza, pentru că elementele românești, ca oricare popor din lume de altfel, în condițiile de vădită inferioritate în care se găsește și se va găsi, nu poate concura cu sorți de isbândă cu solidaritatea de rasă a acaparatorilor de astăzi, cât timp li se dă frâu liber.

Atunci care este salvarea, care este remediul? Răspunsul îl dă democrația adevărată, democrația națională. *Poporul românesc este imensa majoritate a acestei țări, voința și interesele acestei majorități primează față de orice voință și interes minoritar. Dacă poporul românesc desființând privilegiile minoritare antidemocratice, renunță la rândul său la aplicarea rigidă a principiului pur majoritar de dominațiune și admite generos proporționalitatea pe toate tărâmurile vieții publice, dă dovadă de o largă toleranță și de o perfectă înțelegere a adevăratei democrații.*

În consecință reducerea puterii economice, culturale și politice a minorităților etnice, în special a evreilor la o justă proporție potrivit importanței lor numerice în România este un postulat și democratic și național. Realizarea acestui postulat e de importanță vitală pentru poporul românesc.

In fața argumentelor clare și in-

discutabile invocate de „Acțiunea Românească” presa „democratică” a urzit complotul tăcerii. Fără a încerca măcar a combate în mod serios și doctrinar afirmațiunile noastre cari au prins rădăcini adânci de atunci în conștiința maselor românești, au continuat cu aceeași furie spumegândă de a profesa înjurii sau a insinua. Numai partidele politice, cari toate închizând ochii în fața realităților au ajuns simple cadre fără partizani convinși și devotați în mijlocul marelor mase cetățenești și o seamă de intelectuali ce nu pot trăi

fără laudele presei de tarabă, se mai lasă terorizați de gălăgioasa campanie a anumitei prese alimentată și condusă de finanța internațională.

Noi însă vom stăruii în luminarea opiniei publice, care va ști impune partidelor politice o nouă atitudine hotărâtă fără echivoc și conformă cu interesele vitale ale țării sau în fața neputinței partidelor existente va crea instrumentul politic de luptă pentru realizarea principiului proporționalității în Țara Românească.

Valeriu Pop

Prin cruce la lumină

Vrem operă constructivă și de realizări.

În fața problemelor grandioase cari se strecoară sub ochii noștri, masele mari stau fără pic de orientare. Se desfășoară războaie mondiale și cad mii de hecatombe victime umane fără să se știe cine le-a pornit și cu ce țintă. Se urzesc revoluții se dau lovituri de stat, puse la cale de „mâna ocultă”, iar autorii satanici stau la o parte — căci frontul de sânge este deschis pentru alții — și privesc înduioșați cetele de nebuni ce se masacrează... Și acest dezastru se pune la cale adevseori în viața popoarelor, deși simțim cu toții tainica șoaptă, că este o supremă imoralitate să faci din gloatele omenești turme necuvântătoare!...

În iadul *politicianismului modern* se țese la fel pânza intrigelor scârboase și pentru ochii lumii toate se prezintă în lumina falșului, pentru a crea cât mai multă dezorientare și cât mai lugubre decepții, când se pune la punct înfăptuirea binelui pentru țară, a aceluia „bonum commune” care constituie dorul fierbinte al sufletelor românești. Din acest motiv nu e mirare, că lumea de bine privește cu oroare frământările hâdoase ale vieții politice. Aci este piața de carnaval, pe care figurile cele mai scelerate ale societății îmbracă masca de oroare. Aci se face uz de semnul crucii, deși lipsește și umbra de respect pentru cruce. Aci se etalează dragostea fățărnică pentru principiile creștine, deși în programele politice nici pomeneală de idealul creștin... Lumea stă dezorientată și caută cu lampa lui Diogen pe oamenii cinstiți, convinși creștini fără să le dea de urmă.

În căutarea adevărului vom încerca să stabilim câteva puncte de orientare.

1. *Programele politice de azi nu sunt creștine*, deși la aparență toată lumea cu rol politic arată zimbete de dragoste pentru concepția creștină. *Liberalismul* bunăoară proclamă dreptul la capital și la proprietate, fără nici un fel de considerație a vrunei norme morale. *Laissez faire, laissez passer*, adică tu Stat nu purta grija de felul cum acționează individul în viața economică. Forța poate să primeze dreptul, cel mai tare pe teren economic poate să înghită pe cel mai slab.

Socialismul democrat vrea dreptul la muncă și se declară împotriva capitalului și a proprietății individuale. Proclamă lupta de clasă și în acest timp cultivă ura fratricidă. *Brunetière* constată, că întrucât socialismul democrat are o simpatie pentru cei umili, se inspiră din „misereor super turbam” din Evanghelie, iar întrucât vrea o egalitate între oameni, se inspiră din patrimoniul de principii al lui Crist. Tot la acest autor se fixează, că libertatea, egalitatea și frățietatea, cari constituie baza morală a socialismului, au văzut lumina lumii singur prin creștinism, nu prin antichitatea greco-latină ori civilizația musulmană, deși au existat și în era acestora revoluții sociale. *Emil de Laveleye* declară documentat, că socialismul prin tendința de ameliorare a condițiilor morale, intelectuale și materiale a muncitorimei, purcede din inspirația creștină.

Drepturi vreau și liberalii și socialiștii democrați, însă de *datorințe* nu vreau să știe. Aceasta la îndemnat pe sociologul creștin *Natale Furco* să facă definiția: *Il liberalismo e figlio e il socialismo nipote di quella Rivoluzione francese che proclamo bensi i diritti dell'uomo, ma si*

X

dimenticò invece dei suoi *doveri*“.

Solidarismul național, pe care se întemeiază Partidul Național Român, nu se reazimă pe principii statornice și nici nu vrea să audă de Creștinism, După vorba dlui *M. Popoviciu* (în broșura „Solidarismul politic“): Ideile și năzuințele se schimbă, sunt supuse și ele veșniciei prefaceri, ele cresc, înfloresc, apoi pelalele lor se ofilesc și cad una câte una“.

Multe s'ar putea spune aci. Se poate dovedi incontestabil, că în concepțiile programelor politice românești de azi lipsește idealul creștin cu desăvârșire, deși majoritatea aderenților diferitelor partide sunt creștini, zice-se, valid botezați. Dacă totuși se admite o libertate de conștiință pentru cultele creștine, se face din dorința de a avea un aspect democratic și modern, cu simpatia reprezentanților diferitelor culte față de guvernanți. Sunt oameni de greutate, cari au făcut declarația categorică, opusă concepției creștine, că ei nu vreau decât un stat laic și modern, adică lipsit total de caracterul creștin, poreclit „conservativ și „medieval“.

2. Neamul românesc este un *neam creștin*. Din acest motiv, dacă între intelectualii noștri în toată țara nu am găsi nici un singur aderent al concepției creștine integrale, și atunci ne-am putea mândri, că România Intregită este un stat creștin.

În fața acestui fapt incontestabil se impune concluzia firească și logică a dreptului nostru, să facem, ca în țara aceasta să domineze morală lui Isus Hristos, în toate funcțiunile vieții publice.

3. *Organizația elementului creștin* din tot cuprinsul României Intregite în jurul flamurei albe creștine nu este admisibil să rămână pe planul al doilea.

Nu prin negațiuni vrem noi să clădim falnicul castel al României Intregite, ci prin *operă constructivă*.

4. Avem credința, că *asanarea morală* a țării nu se poate face prin fraze sforăitoare și lamentabile ieremiade gazetărești, ci prin întronarea principului de educație națională creștină universală, adică a tuturor fiilor neamului, în orișice fel de ocupațiune s'ar găsi. Vrem să formăm conștiințe și caractere creștinești în școli, armată, administrație, comerț, industrie și în toate manifestațiunile vieții publice. „Instaurare omnia în Christo“ este idealul, ce-l urmărim.

Cine cunoaște formidabila *forță*

vie de regenerare a doctrinei și școalei creștine, nu se îndoieste nici un moment, că aci găsim calea sfântă a cinstei, a justiției, simțului de datorie, și a tuturor virtuților, cari formează temelia statelor. „Justiția est fundamentum regnorum, ablata justiția quid sunt regna, nisi magna latrocinia“.

5. *Necesitatea concepției religioase* la baza solidității naționale este un adevăr care nu suferă nici un corectiv. *Platon* susține, că într'un stat bine organizat totdeauna s'a cultivat religiunea. *Xenofon* e de convingerea, că națiunile distinse prin pietate și religiozitate au fost cele mai trainice și mai înțelepte.

Herodot numește nebun pe *Kambises* care și-a bătut joc de religiune. *Cicero* declară că *Romani* au dobândit domnia lumii, nu într'atât prin eroism, cât mai mult prin religiozitate. Conte *Mirabeau* susține că dogmele religiunii promovează în toate chipurile, binele statului și al individului, *Ateismul* la conducerea statului prin nimicirea sancțiunii veșnice a păcatului dă curs liber tuturor patimilor, cari odată deslănțuite pe toată întinderea nu mai pot fi ținute în frâu de paragrafii legilor civile. De ce nu am considera pilda atât de eclatantă a țării naționale evreești, legate pentru veacuri prin forța religioasă mozaică?

Până și *Voltaire*, deși certat cu orice concepție religioasă, spune că ateismul la cărma unui stat este mai rău, decât superstiția păgânilor pentru că aceștia aveau respect cel puțin de zeii lor falși, însă ateismul nu se teme de nimic; și deci atât este de necesară credința în *Dumnezeu*, încât dacă n'ar exista *Dumnezeu* ar trebui creat. „Si Dieu n'existait pas, il faudrait l'inventer“. Nu omnificența statului nici „*Ars fallendi homines*“ a cărmuirilor machiavellice, cari trăiesc din aparențe... „tutto pieta, tutto fede, tutto integrita, tutto religione“, este garanția trăinicieii unui neam; ci dreptatea evangelică integrală și sinceră.

Impăratul *Solomon* a spus pilda „Dreptatea înalță neamul, iară păcatele împuținează semințiile (Pilde ¹⁴₃₅)

6. *Succesul unei organizații* în jurul programului național creștin este absolut *sigur*. Pentru unul care a făcut cât de mică experiență în opera de organizare muncitorească ori de altă natură, știe ce forță rezidă într'o organizație cât de mică. Când România creștină ar păși unită umăr la umăr și ar încerca extirparea ră-

ului moral în care se zbate astăzi țara, cu sigur s'ar cutremura toată banda mișeilor și parazitărilor și ar lua-o la fugă ca stafiele, duhurile rele și lighioanele nocturne la apropierea revărsatului zorilor.

Să nu ne sperie tembelismul și *ignoranța* multora lipsiți și de cel mai elementar simț politic, cari nu vor pricepe imediat uriașa forță salvatoare ce o are idealul național creștin.

Trebuie să vină vremea, când să putem zice, că ochii ni s'au deschis la toți oculta fiindtă clară. Ceața fatală se ridică încet, încet sub puterea sublimă și caldă a geniului național creștin, mândru ca un soare pe bolta albastră și lasă să ni-se strecoare privirile spre câmpiile feerice ale viitorului ce este hărăzit Românilor.

Scripturile sfinte spun: „Frate de frate ajutat e ca o cetate tare și înaltă și stăpânește ca o împărăție întemeiată (Pilde ¹⁸₁₉)“; și astfel confirmă adevărul țării câștigate pe calea organizației.

Am ferma convingere că puterea crucii lui Crist va strânge într'o armată eroică pe toți adevărații Români în jurul flamurei albe a idealului național creștin. Prin cruce ni-se aduce lumina, *per crucem ad lucem*, și prin lumină înviera noastră în România Intregită.

Dr. Titus Malaiu
prof. de Academie

Nu se respectă hotărârile

La București au început lucrările practice în amfiteatrele de anatomie descriptivă. Pentru aceasta s'au împărțit studenților din anul al doilea 71 cadavre, dintre care numai unul este de evreu. Studenții creștini au fost repartizați în 3 săli unde li s'au adus 57 cadavre. Într'o sală aparte s'au repartizat 13 cadavre de creștini pentru studenții evrei. Aceasta desigur, pentru a nu da naștere la vreun incident.

Cadavrul evreu, de sex feminin, a fost așezat într'un amfiteatru mai mic și este destinat domnișoarelor studente. După această împărțire, studenții au constatat, cu regret, că 80 de studenți creștini au rămas pe dinafară, din lipsă de cadavre suficiente. Față de această stare de lucruri studenții au hotărât să întocmească un scurt memoriu în care să arate că studenții creștini nu au cadavre pentru disecție și că dispozițiunile Senatului universitar nu sunt respectate.

O vizită la Reșița

Pe mâna cui se află avuția țării

În ședința Senatului din 25 Noiembrie 1924, dl senator *Dr. V. Bianu* a făcut o importantă comunicare asupra situației jalnice în care este exploatat elementul românesc de marile uzine din Reșița, *naționalizate* numai cu tantieme. Redăm în întregime cuvântul dlui senator *Bianu*:
Domnilor Senatori.

Cu ocazia Congresului Medicilor din Timișoara, am făcut o excursiune la **Reșița** pentru ca să vedem și noi cea mai mare și mai importantă industrie metalurgică din țara noastră.

Este de prisos să vă mai spun ce impresiune adâncă ne-a făcut la toți medicii vestitul orașel de pe valea Bârzava, nu numai prin poziția lui încântătoare, ci și prin mărețele uzine metalurgice și ateliere mecanice, câte ne-a fost dat să vedem.

Atelierele și mașinăriile fabricii sunt o mândrie a tehnicei moderne; tot ce mintea oamenească a isbit și să înfăptuiească, aci se poate vedea.

Nu știam ce să admirăm mai mult, începând dela instalațiunile pentru producerea și transformarea energiei, fabricarea fontei și a oțelului, cu atelierele de turnătorie, de laminare a oțelului, de modele de bandaje, până la atelierele mecanice de confecționat dinamuri pentru turnarea bronzului, pentru confecționarea și repararea locomotivelor, pentru fabricarea de poduri metalice, etc.

Toate atelierele sunt împărțite pe secțiuni cu șefii proprii și având *trei* schimburi de lucrători în 24 de ore, lucrându-se ziua și noaptea, întocmai ca și în mine. Lucrătorii sunt plătiți cu ziua și în acord.

Instalațiile propriu zise împreună cu edificiile direcțiilor, ale administrației, cu locuințele numerosului personal și ale lucrătorilor, cu toate magazinele de toate categoriile, indispensabile unei atât de vaste întreprinderi industriale, formează din Reșița un adevărat oraș în frumoasa vale a Bârzavei.

Dar dacă toate acestea ne înalță mândria, văzând imensele și nesfârșitele bogății ale scumpei noastre patrii, nu este mai puțin adevărat că dacă cercetăm îndeaproape și mai amănunțit caracterul intern al acestei mari întreprinderi industriale, sufletul nostru românesc se simte jicnit și umilit. Sărmanii muncitori români și astăzi, sub stăpânirea românească, se găsesc tot în aceleași triste condițiuni de sub stăpânirea ungurească, ei fiind mult în urma

muncitorilor de alte naționalități.

Pentru a dovedi aceasta dați-mi voie, d-lor senatori, să vă arăt cum stau lucrurile din punctul de vedere al funcționarilor și lucrătorilor, putând deduce din aceasta până unde a ajuns naționalizarea așa de mult dorită de toți Români.

Societatea Reșița este condusă de 14 directori, domiciliați în Timișoara și București, dintre cari numai *trei* sunt români. În fruntea acestora stă dl Veit, așa zisul „sfânt al Reșiței“, căruia se supun orbește. Acești directori nu sunt în legătură directă cu fabricile și funcționarii lor așa că situația românilor nu le este cunoscută decât din rapoartele directorilor de fabrici.

Acești directori de fabrici mai toți sunt de naționalitate și cetățenie străină; între ei se numără d-nii: Balint Miklos directorul atelierelor mecanice, cetățean maghiar și proprietar a două mii jugăre pământ lângă Budapesta; Karl Kiepert, directorul uzinelor metalurgice, cetățean austriac și german șovinist; Arpad Kajts directorul comercial, cetățean maghiar; N. Jungh directorul financiar, cetățean austriac; N. Hendrich directorul minelor din Anina, cetățean austriac; N. Halasz directorul silvic, cetățean maghiar, și așa mai departe până la sfârșitul listei.

Acești directori străini conduc personalul fabricelor și vai și amar de puținii funcționari români, cari se văd pe ici pe colo, câte mai trebuie să îndure din partea lor, cari îi tratează cu dispreț și ură chiar, lăudându-se că atâtă vreme cât dl Veith este domnul Reșiței n'au nici o teamă, deoarece el are legături tari cu străinătatea și că guvernul român nu are nici o putere față de el. Domnul Orghidan chiar, singurul director român, nu dă nici un semn de viață!

Toate posturile importante, conducătorii de secții, toate sunt, încă de pe vremea Ungurilor, ocupate de străini: maghiari, nemți, evrei, cehoslovaci, toți supuși străini. Când se întâmplă ca vre'un post de conducător să devină vacant, el este imediat ocupat de un străin, adus se zice „în interesul serviciului“, dându-i-se titlu și salar extraordinar, locuință, spese de mutare, etc., apoi mulți maestri și muncitori sunt aduși tot din străinătate și tot *în interesul serviciului*.

În Reșița, la centru, sunt doi directori și 26 șefi de secție, dintre cari numai *doi sunt români*. Din totalul de 1000 funcționari de toate gradele, numai 80 până la 100 sunt români, iar dintre aceștia numai **patru** sunt funcționari superiori sau conducători. Oricât de capabil și de vrednic ar fi românul, el este tratat și poreclit: *valah, olah, regatler, etc.*

Intrucât privește salariul, iarăși este o diferență bătătoare la ochi. Așa, inginerii străini, Klasse, Gruber etc., angajați numai de câteva luni au salar de 5000 lei, inginerii români Pop, Bușilă, Buia, primesc numai 2500 până la 3000 lei, așa că din această cauză unii din aceștia au demisionat, pentru ași găsi aiurea un loc mai bun, astfel că *nu lipsa* de ingineri români, după cum se zice, face să se angajeze străini, ci răul tratament și ura în contra elementului românesc.

Un inginer român mi s'a tânguit astfel: „*Noi românii, aci în țara noastră, suntem subjugați de străini, și Reșița se poate considera cu tot dreptul, ca o colonie evreo-maghiară și austriacă*“. Iar un alt funcționar român mi-a spus, cu multă jale, următoarele: „*Pe noi, românii, societatea ne persecută mai rău decât sub domnia ungurească*“.

Dacă ne ducem printre muncitorii de rând, vedem lucruri și mai triste; cele mai rele locuințe sunt date muncitorilor români, locuințe cari mai ușor s'ar putea numi grajduri și beciuri.

Dl Dr. N. Hasnaș: Aceasta este foarte adevărat.

Dl Dr. V. Bianu: Ca dovadă voui cită numai un singuri caz: un lucrător străin, cu numele Lengyel, plătește pentru locuință lunar 100 lei; această locuință are două pivniși pe cari acest Lengyel le-a subînchiriat: una la 8 muncitori români, și cealaltă la 6, fiecare plătindu-i câte 20 lei pe lună, ceea ce face 280 lei, așa că lui îi revine locuința cea mai bună gratis, plus un câștig de 180 lei în fiecare lună, luați dela nenorociții de români adăpostiți în beciuri.

Voci: Este o rușine aceasta!

Dl Dr. V. Bianu: Din cele 500—700 de locuințe de ale societății la **Anina**, Români nu au primit mai mult decât 50, toate celelalte sunt date muncitorilor Unguri și nemți. Gheorghe Arcan, românul, de trei ani trăiește cu mama și cu frații lui într'un grajd!

Aceeaș purtare față de infirmii români din minele societății; lui Cos-

tea Munteanu, cu o mână ruptă, nu ai se da o slujbă mai ușoară și potrivit cu infirmitatea, ci este supus la cele mai grele munci, și tot așa se întâmplă și cu ceilalți români deveniți infirmi în timpul și din cauza serviciului, pe câtă vreme ungurii, evreii și nemții, îndată ce cad infirmi sau încep a tânji, capătă câte o funcție ușoară și bine plătită. (*Indignări*).

Muncitorii cari dau drumul fierului topit și stau în dogoarea aceea de iad, sub ploaia de scânteie, la lumina albă care îți taie vederea, sunt plătiți pentru 8 ore de istovitoare muncă, cu 30—60 lei, fiindcă toți sunt numai români.

Un muncitor spunându-mi toate acestea, a încheiat plângerile lui astfel: „*Noi românii de azi, nu știm când se face dreptate neamului românesc, căci domnii cei mari dela București, când vin pe la noi, beau cafea și șampanie cu stăpânii noștri, în loc să se coboare în pivnițele locuite de români, murdare, întunecoase și pline de molimă, cari nu pot fi bune nici chiar pentru vite*“. Indignări).

Di Dr. N. Hasnaș: Comisarul guvernului nu e acolo? Ce-o fi făcând el? Doarme? (*Aprobări*).

Di Dr. V. Bianu: Mă opresc aci, d-lor senatori, căci dacă ar fi să spun tot ceea ce am văzut și auzit în timpul vizitei mele, ar trebui să vă răpesc mai mult de o oră.

Termin mulțumindu-vă de atențiune și rugându-vă să binevoști a vă asocia cu mine ca împreună să rugăm pe onoratul guvern, și în deosebi pe d-nii miniștri de industrie și comerț, de muncă și asigurări sociale, să facă o anchetă serioasă pentru a se convinge că cu toată naționalizarea Reșiței, această mare societate evreo-maghiară-germană este departe de fi romanizată, că ea continuă a trata, boicotă și persecută, cu toată ura, elementul românesc neținând nici o seamă că ea se află astăzi pe teritoriul României și a o sili să intre în legalitate și să nu ducă la desperare un popor așa de vrednic și de muncitor, cum este poporul bănățean, care merită o soartă mai bună. (*Aplause prelun-gite*).

Voci: Rușine!

Di. N. G. Popovici: S'au naționalizat numai tantiemele, Domnilor senatori. După tabloul extraordinar de trist și de dureros pe care ni l'a făcut dl senator Dr. Bianu asupra stării de lucruri din Reșița, cred că este locul ca cu toată înzistența să

cerem să se aplice legea Reșiței și în același timp să se ia măsuri energice pentru ca comisarul guvernului să facă ca elementul muncitoresc român să fie ocrotit și tratat omenește. Pentru că, d-lor senatori, când un coleg de al nostru care a fost la fața locului și care ne de-

scrie în cunoștință asemenea lucruri nu pot admite ca noi să tăcem.

Trebuie ca toată revolta noastră să se exprime și astfel să cerem cu înzistență guvernului, să ia toate măsurile necesare ca o asemenea stare de lucruri să înceteze. (*Vii aprobări, applause*).

Căminurile pentru ucenici

Singurul mijloc de salvare al industriei și comerțului de mâine

Am arătat în repetite rânduri cum se întinde lepra jidovească pe toate terenurile de activitate, făcând o concurență nedreaptă, ei veneticii, elementului românesc autohton. Am arătat cum comerțul și industria au intrat pe mâna străinilor, aducându-ne în situația tristă, de a fi săraci, în fără bogată.*)

Lucrurile prezintă un aspect cu atât mai dureros cu cât nu sunt nici un fel de speranțe că în viitorul apropiat ele s'ar putea schimba în bine.

Stăpâni ai orașelor, stăpâni ai capitalului și legăturilor internaționale, având în mâna lor comerțul și industria, străinii îndepărtează sistematic elementul românesc dela carierile practice și productive.

Întâmplător mi-a căzut în mână ultimul număr din „Buletinul muncii, cooperăției și asigurărilor sociale“ organul oficial al ministerului muncii. Primul articol aduce date statistice asupra ucenicilor industriali din patru mari orașe din provinciile alipite: Brașov, Cluj, Cernăuți și Chișinău. Inspăimântătoare cifre!

Orașele	Români	Jidani	Alți creștini
Brașov	233	14	849
Cluj	560	330	1318
Cernăuți	117	1145	962
Chișinău	220	655	156

În proporție, numărul ucenicilor români, față de cei străini de abia se urcă dela 5% (Cernăuți) — 25% (Cluj). Și situația e și mai dezastruoasă dacă facem comparația după categoriile industriilor, pentru că marea majoritate a ucenicilor români o găsim în industriile grele, în metalurgie sau pielărie, tocmai acolo unde sănătatea se vlăguește repede, iar

munca e brută și nimicitoare. Sunt industrii ca de pildă, industria chimică, textilă sau a obiectelor de artă și precizie, în care nu este nici un singur ucenic român.

In felul acesta ne pregătim sigur pentru definitivă noastră robire economică.

Totuș din cele patru orașe arătate mai sus cel mai bine sub raportul numărului ucenicilor români se prezintă Clujul. Această situație îmbucurătoare se datorește Căminului ucenicilor, susținut de primărie. Dar primăria nu are fonduri suficiente. Încă la începutul anului s'a adresat ministerului muncii cerându-i 2 milioane lei pentru mărirea și desăvârșirea operii începute. Din adresa consiliului orașenesc trimisă încă dela 1 Ianuarie reținem acest pasagiu:

„Conducerea orașului Cluj din primul moment al preluării acestui Cămin a fost pătrunsă de însemnătatea lui. Nu s'a mărginit a-l menține numai în situația și cu efectivul cu care l-a preluat A făcut toate sforțările cerute și cari decurgeau din greutățile întâmpinate pentru a putea asigura în bugetul destul de încărcat al orașului sumele necesare pentru dezvoltarea acestui Cămin. În acest timp Căminul a fost populat cu elemente românești, acolo unde mai înainte erau numai streini. Și dacă până la preluare Căminul era socotit ca începător numai pentru 40 de ucenici și spesele de întreținere asemenea prevăzute numai pentru acest număr, în decurs de câțiva ani numărul ucenicilor s'a ridicat la 190 și astăzi orașul suportă întreținerea acestui efectiv. Dar cu toată această dezvoltare frumoasă și intențivă și cu toate rezultatele obținute (până în prezent s'au eliberat 82 ucenici, calfe pentru tot felul de meserii), Căminul de ucenici din Cluj e departe de a putea corespunde și satisface în măsură mai simțitoare toate necesitățile reale în vederea atingerii scopului pentru care s'a înființat. Se simte ardent necesitatea ampli-

*) Vezi: Ioan Istrate, O nouă credință: Conservarea națională Cap, XI, Comerțul și industria p, 40,

ficării lărgirii și aranjării edificiului Căminului pentru ca să poată fi plasați și întreținuți în el un număr de cel puțin 300 ucenici. Orașului Cluj însă îi lipsesc resursele pentru o mai departe dezvoltare a acestui Cămin. În cadrele bugetului anual cu multă greutate s'a putut percepe suma de 600.000 Lei, cu care sumă, dată fiind scumpetea enormă de abia se poate efectua întreținerea celor 100 ucenici, ne cum să se poate face vre-o complectare și lărgire a edificiului actual“.

* * *

Au trecut două luni și jumătate fără ca ministerul muncii să dea

vreun semn de viață. Inițiativa particulară deasemenea nu mișcă de loc, ca să înfăptuiască ea ceea ce nu face indolența Statului. Și în timpul acesta elementul străin își întinde pe tăcute rețeaua pânzei de paianjen sufocând lent și puțina bunăvoință ce mijeste sfielnic și arar din partea autorităților.

Din partea „Acțiunii Românești“ ne facem datoria să strigăm celor ce trebuie să aibă urechi de auzit: *Să-vârșiți o crimă contra națiunii, atunci când nu vreți să salvați comerțul și industria din mâinile străinilor!*

Dr. Ioan Istrate.

a fășiei roșii și albastre din trecut? Oare n'o fi povestirea tainică și sfântă a norocului acestui neam în lupta grea de astăzi?

Pe cerul țării noastre, abia limpezit o clipă, nori negri, mari grei și mai amenințatori, se adună. Alți dușmani mai răi și mai periculoși, vin să ne fure pământul. Strigătul de alarmă a sunat de mult și mai răsună și astăzi încă, duios, în inimile noastre în suflete pustii... pe câmpul pierdutei bătălii..

...Studentii creștini d n România-Mare
Se mbracă n dolii Neamul românesc,
Jidanii ne sugrumă națiunea
Și-avutul țării noastre-l jefuesc!...

Ei! Și de câte-ori în serile acestea de închisoare, când gândul ne sboară înapoi, când ochii noștri se închid, când capul ne cade greu între pumni, nu ne înecăm jalea în oftaturi adânci! Atunci ne apar, ca umbre pe dinaintea ochilor, cu fețele săpate în bronz, defilând eroic, rămășițele armatelor noastre sdrobite... Și când pe dinaintea noastră trec, rupte, închinatele steaguri, când nănejdile noastre sunt pierdute, dreptatea noastră înfrântă, iar noi cu mâinile legate, atunci ne este mare durerea și pumnului nostru zădarnică truda de a smulge dela coapsă o spadă răzbunătoare...

...Dar o lumină se aprinde tot mai mult în sufletele noastre... Pe brazda neagră, pe câmpiile inverzite, în fundul codrilor, mai sunt Români! Ei nu cunosc durerea noastră, ei nu știu frământările noastre, ei strigătul nostru disperat încă nu l-au auzit. Ei nu știu că dușmanii vor să ne omoare neamul, ei nu știu că străinul ne fură orașele... munții... aurul... codrii, ne otrăvesc trupul și sufletul, ne alungă din țara noastră în lumea largă! Ei nu știu că din școli noi dispărem mereu, în timp ce Jidanii ne iau locul, ei nu știu că și noi studenții suntem ca ei, săraci lipiți pământului, ei nu știu că mâne vom trebui să pribegim prin lume, cerșind o bucățică de mălai pe la străini. Ei nu știu că în țara noastră noi drept să ne închinăm lui Dumnezeu nu mai avem, ei nu știu că bisericile noastre ni-au fost zăvorâte, și legate cu lanțuri porțile lor.

Dar într'o bună dimineață când vor ști acestea toate, când soarele va răsări de după deal, de după zeci de mii de dealuri va răsări capetele lor... răzbunătoare! Să-și apere țara să-și apere neamul!

Acest răsărit îl așteptăm noi. Până atunci avem datoria să-i strigăm mereu, să-i strigăm din toate pute-

Scrisori studențești din închisoare.

— Pentru a cunoaște sufletul unui român —

In 16 Martie începe la Focșani judecata procesului lui Corneliu Zelea Codreanu. Avem toată încrederea că justiția țării și totodată opinia publică românească va rosti adevărata dreptate, prin glasul juraților.

Pentruca cetitorii revistei noastre să cunoască din scris sufletul românesc al lui Codreanu, reproducem aceste două scrisori trimise din închisoarea Văcărești în timpul cât a fost arestat pentru vestitul „complot“.

„Fetele dela Sibiu“...
(Elevilor Școlii Normale, Sibiu).

Nu-i mult de atunci... Părinții noștri erau studenți, cum suntem noi astăzi; iar mamele D-voastră erau fete, precum sunteți D-voastră. Treizeci și cinci de ani au trecut. Carpații ne erau hotar pe vremea aceea și ne tăiau în două neamul. Acolo în Ardealul suferinții, Românii nu erau stăpâni pe brazda lor, flăcării erau duși să moară pentru alții, temnițele gemeau pline de cei ce îndrăzneau să-și ceară un drept mai omenesc la viață. Jandarmul ungar smulgea tricolorul din părul fetelor la horă, iar bătrânii se îndreptau desnădăjduți cu fața către soare-răsare, își puneau mâna prevaz deasupra ochilor și priveau lacrimând în zări îndepărtate, acolo unde fălăia liber un steag românesc, acolo unde se afla o oaste românească.

Dar visurile cari munceau de veacuri sufletele chinuite ale Românilor, mureau odată cu bătrânii și nășteau deodată cu feciorii și fetele. Nădejdea ca visul să se prefacă a avea, era slabă, căci mulți se născuseră cu dânsul, și mulți muriseră cu dânsul, cu fața către munți...

...Așa erau timpurile când „fetele dela Sibii“, cuprinse de un adânc, dumnezeesc fior, au cusut împreună, stropind cu calde lacrimi, în taina nopților, cel dintâi steag românesc, unind culorile lui sfinte, în Ardealul rob.

L-au desfăcut apoi în fășii, au ascuns albastrul și roșul în sân și într'o noapte au trecut munții în țara liberă. Albastrul l-au dus la București, dându-l studențimii de acolo, roșul l-au dăruit studenților moldoveni dela Iași, iar galbenul l-au oprit acasă în Ardeal.

La umbra acestui steag tăiat în trei au crescut apoi, rând pe rând, toți acei cari mai târziu au umplut cu trupurile lor văile și munții — și astăzi dorm tăcuți în umbra cetinilor de brad — pentruca din trei să facă un singur steag, al unei singure țări, care să unească pe toți Românii la un loc.

Eram copii, când pentru prima dată am văzut acel steag roșu, purtat de studenții eșeni!

Am întrebat mirați ce e cu el? Ni-s'a răspuns: „E steagul fetelor dela Sibii“!... Pentru noi acest nume, „fetele dela Sibii“ este un nume sfânt, iar pentru D-voastră un nume de glorie. Așa l-am apucat dela părinții noștri, de demult, așa l-am spus și noi altora, așa vi-l scriem și D-voastră acum, numindu-vă „fetele dela Sibii“,...

Și de-aceia, când am primit acum câteva zile, aici în închisoare, răvașul „fetelor dela Sibii“, noi studenții români de astăzi cutremurați ne-am întrebat:

...Doamne, oare n'o fi acest răvaș povestea soliei mântuitoare și sfinte

rile noastre, să-i strigăm până când nu vom mai avea glas și până când nu vom mai avea suflet în noi.

Ei vor auzi, ei vor veni, ei vor birui! Căci „fetele dela Sibii“ ni-au proorocit aceasta...

*

Se stinge și boierimea noastră de pe vremuri.

(Doamnei G...)

Eri am avut fericirea de a primi aici la închisoarea Văcărești vizita Domniei Voastre, urașă a uneia dintre cele mai vechi familii ale boierimii noastre românești, și desigur a unui nume legat adânc de pământul acesta. Este numele de Câmpineanu, în fața căruia noi, trăitorii de astăzi, cunoscători ai trecutului, ne descoperim cu venerațiune, cu adâncă pietate capetele.

...Și după ce ați plecat dela noi în ziua aceea cu soare, cu un vânt prevestitor de primăvară, după ce porțile cele mari de fier s'au închis din nou cu sgomot surd în urma noastră, am căzut pe gânduri tăcuți și ne gândeam... că pentru noi nu vine primăvara...

...*Se stinge și boierimea noastră de pe vremuri.* Și ne întrebăm: Oare cine rămâne în urma Ghicu-leștilor și cu ce avere? Oare cine rămâne în urma Cuzeștilor și cu ce avere? Cine în urma Câmpinenilor, Rosnovenilor, și cu ce avere? Oare cine rămâne în urma boierimii care și-a săpat numele în marmora bisericilor? Oare cine rămâne în urma boierimii care a născut din sânul său pe cel mai mare apărător al țărânimii românești: Alexandru I. Cuza Vodă? Oare cine rămâne în urma boierimii care a născut din sânul său și a întreținut la studii în străinătate pe marele Român care a fost Mihalache Cogălniceanu?

Dar oare pentru ce la sate și la orașe biserici nu se mai fac, iar cele care sunt se dărăpănează?

Pentru ce în satele noastre cumetrii ca pe vremuri nu se mai fac, la care boierii botezau celui mai vrednic gospodar, și nici nunți cu alaiuri la cari boierii cununau pe fata și feciorul cel mai mândru?

O Doamne! E dureros răspunsul. Priviți numai puțin în jur și întrebați-vă cine vă înlocuiește?... și recunoașteți-vă păcatele!..

Boierii cei noi nu se cheamă nici Ghica, nici Cogălniceanu, nici Negri, nici Greceanu, nici Câmpineanu. Numele lor sună Bercovici, Blank, Filderman, Rosenthal, Schuller, Stern,

Calmanovici, Fischer... și așa mai departe.

Când la Paris, Berlin și în alte părți din străinătate, pe la 1840, erau plecați la învățătură feciorii boierilor români, știam că ne așteaptă desrobirea dela 48, unirea principatelor dela 59, știam că ne așteaptă secularizarea averilor mănăstirești și improprietărirea țăranilor dela 64.

Dar, astăzi oare ce ne așteaptă, când străinătatea este plină de feciorii jidanilor, în timp ce aici, în țară la noi, studentul român își caută loc de chelnăr ca să nu moară de foame?

Am spus-o și o mai spunem: *Ne așteaptă bi. iul Jidanului, ne așteaptă jugul!*

* * *

Și oare mai avem ceva de făcut? Ni-a mai rămas ceva?..

Da! *Lupta pe viață și pe moarte!*

Fără prea multă filozofie, fără rezerve și fără mânuși în mâni.

În această luptă datoria ne este să facem scut în jurul boierimii noastre de sânge. Iar datoria ei e să-și înțeleagă rostul. Această boierime a sângelui nostru înțelegătoare a rosturilor ei, ne trebuie și nu voim s'o înlocuim cu jidanii!

* * *

Importanța aristocrației în toate timpurile a fost mare, la toate popoarele și în toate direcțiile.

În Italia, Leonardo da Vinci, Rafael, Michel Angelo, n'ar fi creat opere de artă străbătătoare a veacurilor, dacă n'ar fi existat în aristocrația Italiei din sec. XV familiile de Medicis, Sforza, etc.

Poate marea dezvoltare literară și artistică a Franței lui Ludovic XIV n'ar fi existat, dacă acea aristocrație bogată n'ar fi pus la dispoziția acestei dezvoltări, toată averea și tot concursul ei moral.

La noi, dacă n'ar fi existat o familie de boieri, care să întrețină la studii pe Mihail Cogălniceanu, el însuși de viață boierească, și apoi mai pe toți oamenii mari ai generației trecute, Dumnezeu știe ce am fi astăzi.

Dar, oare nu tot această boierime ni-a dat nouă pe Iancu Jianu, haiducul din munții Olteniei?

În timpurile de astăzi, în Italia, Mussolini nu și-ar fi putut salva țara, dacă aristocrația băștinașă a Italiei nu i-ar fi pus la dispoziție totul, pentru ca bătrâna civilizație latină să nu se prefacă în ruine.

(Dar să nu uităm cât bine poate

face o boierime, tot pe atâta rău poate face. Priviți numai Rusia, unde aristocrația rusească își scaldă în sânge mulțimea păcatelor ei!).

Iată pentru ce noi avem datoria să apărăm această *a noastră* boierime, și iată marea datorie care se desprinde pentru dânsa în lupta grea, pe care nația românească o duce astăzi. Iată pentru ce avem datoria să o creiem dacă nu mai există. O boierime a *băștinașilor*, care să aibă ca normă de selecțiune iubirea nestinsă pentru țară, străvechea vitejie, înțelepciunea și simțul măsurii. O boierime, care să se formeze „având ca normă libera selecțiune a valorilor în toate direcțiile“. Așa precum s'a creiat în Franța, acea „nobilime de spadă“, și precum era pe vremea lui Napoleon, când „fiecare soldat purta în ranița sa bastonul de Mareșal“. Așa precum s'a creiat vechea noastră boierime ai cărei urmași sunteți și Domnia-Voastră.

Ce erau boierii lui Ștefan-Vodă, dacă nu acei țărani, cari purtându-se vitejește în războaie, primiau ca răsplată pentru eroismul lor moșii și ranguri?

Oare familia boierească a Movileștilor moldoveni nu se trage din acel „Aprod Purice“ pe care Ștefan I-l-a făcut boier pentru vitejia lui, schimbându-i numele în Movilă?

Patru veacuri s'au scurs de atunci... 1475. Pe valea cea albă a Războienilor zece mii de boieri ai lui Ștefan Vodă, cădeau până la cel din urmă, înălbind văile cu oasele lor, întru apărarea patriei...

Așa a înțeles boierimea moldoveană să scrie cea mai strălucită pagină de glorie a Moldovei, cu însăși sângele ei.

Această boierime ne trebuie! Ea va trebui să-și păstreze tradiția și urmând exemplul eroic al înaintașilor dela 1475, va trebui să ne ajute pe noi, va trebui să intre cu noi, alături și pe față, reînviind străvechea vitejie, în lupta sfântă de apărare a pământului românesc!

...Veniți la noi urmași ai vechei vitezei noastre boierimi! Veniți!... Căci dușmanii sunt mulți, puterile noastre sleite, iar țara trage să moară!...

Cum se aplică legea agrară în Ardealul suferinței milenare

Fie-care din noi a crezut că reforma agrară, menită să întărească în fine elementul românesc la sate se va aplica cu cea mai deplină strictețe în spiritul și litera legii. Din nenorocire așteptările noastre ale tuturor au fost înșelate.

Nici o lege în aplicarea ei nu a fost mai nesocotită, sau interpretată cu o mai vădită rea credință în paguba muncitorilor de pământ ca legea agrară. În chipul acesta toate bunele dispoziții ale legiuitorului au fost ciopârțite de niște executori une-ori netrebniți, de cele mai multe ori venali. Prin corupție, reforma care trebuia să repare nedreptățile strigătoare la cer ale trecutului și care trebuia să aducă o justă repartiție a pământului, pentru aceia, care-l fac să rodească cu brațele lor, printr'o infamă corupție și pentru meschine interese de partid, țărănul român din Ardeal, iobag de fapt până la Unirea din 1918, a rămas în multe locuri aproape în aceeași situație deși la vatra satului său ar fi trebuit să se expropieze moșii de mii de jugăre. Era o ocazie istorică să se înfrupte în cadrul legalității din bunurile rurale ale Ardealului acea țărănime muncitoare și de veacuri suferindă, să se îndestuleze în fine sub oblăduirea cea dreaptă a României mari.

Dar conducătorii României actuale n'au avut țăria morală să vegheze la cinstita aplicare a reformei agrare. Și ast-fel asistăm la faptul că în multe sate de dincoace de Carpați țărani lipsiți de pământ și astăzi umblă pe drumuri să-și caute dreptatea, care li se refuză sistematic pentru motive ce nu intră nu numai în mintea lor, călăuzită de un robust bun simț, dar nu intră nici în mintea omului, care a trecut prin școli înalte dar și-a păstrat sufletul curat. Cred isteții noștri profitori ai reformei agrare, cred apărătorii oficiali ai executării legii că Românul cu judecata lui sănătoasă poate fi purtat cu vorbe goale în scopul de a se acoperi vina autorităților? Domnii cari au însărcinarea de a aplica legea agrară trebuie să înțeleagă un lucru: că *există o dreptate numai de formă*, pe care ei o invoacă răsucind textul legii spre a acoperi un abuz, dar că mai există *o singură dreptate de fond*,

pe care ori cât ar masca-o nu o pot desrădăcina din fundul sufletului cinstit al țărănului român, care se simte înșelat și oropsit în țara lui de baștină.

Să nu credeți, dlor politicieni, că acest sentiment profund al dreptului violat, îl puteți înăbuși cu făgădueli fățarnice, să nu vă închipuiți că vă mai acordă cine-va încredere după-ace ați dovedit că nu vă respectați cuvântul dat; să nu credeți că conștiința de a fi fost păcălit la praznicul istoric al împrăștiării nu va naște în sufletul țărănului acel element imponderabil, care cântărește totuși în viața publică a acestei țări.

Care este rezultatul reformei agrare în satele, unde s'au produs nedreptăți de fond? Nu numai că s'a creat nemulțumiri amarnice, dar s'a împrăștiat credința că în România-Mare *legea nu este lege*. Iată cum, dlor guvernanți, faceți să scadă prestigiul autorității într'o vreme, când având datoria să stăviliți curentele destructive din orice direcție, ar trebui să procedați la aplicarea legii cu cea mai strictă dreptate, cu o inalterabilă intransigență și mai ales cu conștiința că purtarea dvoastră trebuie să ducă ru la discreditarea autorității, ci la întărirea și înălțarea ei.

Spre a arăta cum s'a aplicat reforma agrară, reproducem mai jos o adresă a țăranimii din plasa Aleșd (jud. Bihor) către Parlament, după- ce oamenii păgubiți în drepturile lor s'au îndreptat către toate autoritățile competente fără nici un rezultat și după- ce amarnic au constatat că Miniștrii cari le-au promis dreptate, nu și-au respectat cuvântul dat:

*Domnilor Senatori,
Domnilor Deputați,*

Populația din plasa Aleșd, județul Bihor, adânc nemulțumită în urma ilegalităților cari s'au comis în jurul aplicării reformei agrare în această plasă, — ca la un ultim for dela care așteaptă dreptatea sa, vine a se adresa Domniilor Voastre și a Vă ruga să binevoiți a interveni, spunându-Vă cuvântul, pentru liniștirea populației și pentru a se evita totala ei spoliere. La nenumăratele memorii și recursuri ce am înaintat până acum în chestiunile agrare pe cari mai jos vom avea cinstea a Vi le

expune, am primit până acum tot-atâtea promisiuni chiar din partea reprezentanților guvernului, însăși domnii miniștrii ne-au declarat, că cererile noastre sunt juste; totuși până acum nu ni s'a făcut dreptate și nu am primit ceea ce ni s'a promis. Pentru că mai avem o speranță în Domniile Voastre reprezentanți ai națiunii, cu ultima noastră speranță venim a Vă ruga să susțineți numeroasele comune românești din plasa Aleșd, rămase fără pământ și fără păduri.

Pe vremea ungurească contele Aladar Bethlen și soția aveau o moșie de 10.504 jugăre în hotarul comunelor românești Peștiș, Tinăud, Lugașul de sus și Aleșd (plasa Aleșd, județul Bihor). Din această moșie fac parte integrantă un castel, 2 mori și intravilane de mare valoare. Proprietarii nu au locuit un singur moment pe teritoriul României, întrucât ei dela Unire se află la Budapesta.

În baza dispozițiilor legii agrare moșia trebuia prin urmare să fie expropriată în întregime ca dela un absenteist. S'a întâmplat însă un lucru, care Va trebui să Vă mire, dar care totuși a fost fatal pentru populația satelor interesate la menționata moșie.

La 23 August 1922 trebuia să aibă loc exproprierea moșiei Bethlen în fața comisiunii de ocol pentru expropriere din Aleșd. În comisiunea aceasta făcea parte domnul Samuil Iacob fratele domnului avocat Ioan Iacob, fostul raportor al legii agrare pe timpul guvernului domnului general Averescu. În urma unei inexplicabile dureri de stomac a d-lui Samuil Iacob, comisiunea nu și-a ținut ședința sa la 23 August, dar în ziua următoare s'a întâmplat un lucru ciudat. La Oradea-Mare în ziua de 24 August 1922 se încheie un contract de vânzare — cumpărare între contele Aladar Bethlen și Ioan Iacob, soția și copiii lui. Obiectul acestui contract este moșia care cu o zi mai înainte trebuia expropriată pentru folosul populației dela proprietarul absenteist. Prețul de cumpărare a fost fixat la 2,750.000 lei, deci abia 250 lei la jugăr.

La abia câteva zile se reia procedura de expropriere și la 5 Septembrie comisiunea de ocol expropriează deja nu pe proprietarul de drept, ci pe dl Ioan Iacob, care nici nu avea încă drept de proprietate legal, necum recunoscut și de legea agrară, care nu recunoaște contractele de vânzare încheiate după promulgarea a-

celeia legi. Deci proprietarul fiind absenteișt după lege, trebuia expropriat în întregime, se expropriază, nu el, ci Ioan Iacob și i se lasă 12 iugăre vie, 38 iugăre intravilan la Aleșd și 66 iugăre extravilan cultivabil, plus toate clădirile, (castele și mori), mai tot pământul cultivabil și pădurile asupra cărora nu se pronunțase încă organele competente.

Comisiunea județeană aduce mici modificări hotărârei Comisiunii de ocol, în general însă dispozițiunile ei sunt identice. Nu a fost însă deajuns că s'au frustat comunele, pentru a se lăsa d-lui Iacob o proprietate de mai bine de 8000 jugăre, dar prețurile de expropriere au fost fixate în așa fel, că în dauna locuitorilor și a statului s'au făcut foarte mari avantajii materiale d-lui Ioan Iacob. Și iată cum domnilor :

După cum am avut onoarea a Vă arăta mai sus, prețul de cumpărare al moșiei a fost 2.750.000 lei, deci d. Iacob a plătit abia cu 250 lei jugărele, totuși prețurile cu cari s'a expropriat dela el moșia variază între 1500 până la 3500 lei iugărele de pământ cultivabil.

Populația interesată a făcut în toate cazurile apel și a înaintat mai multe memorii guvernului, d-lui ministru-președinte și M. S. Regelui.

Cu toate aceste apeluri și memorii însă, Comitetul Agrar hotărăște a da dreptate față de țărânie d-lui Ioan Iacob, și într'adevăr, în hotărârea sa privind această moșie, declară că *acel Bethlen Aladar, care din 1918 nu a fost un moment pe teritoriul României, nu este absenteișt*, prin urmare are dreptul să dispună asupra moșiei sale și i s'ar lăsa chiar o cotă neexpropriată, care în urma vânzării făcută către d-l Ioan Iacob, bine înțeles trece în proprietatea acestuia. La un scurt interval după această hotărâre se produc însă trei declarații constatând calitatea de absenteișt a lui Aladar Bethlen și anume: protopopul romano-catolic dela Aleșd, doi medici și primarul comunei Aleșd, declară prin act scris cu Aladar Bethlen înainte de războiu s'a întreținut în mai multe rânduri pe moșia sa dela Aleșd prin urmare nu este cazul unei forțe majore despre care vorbește comitetul Agrar.

Admitem că Aladar Bethlen suferă de o boală incurabilă, contestăm însă de a nu fi declarat absenteișt când din 1918 nu a fost niciodată în România și când după cum declarațiile menționate ne dovedesc mai înainte suferind de aceiaș boală nu a fost

împedecat de a se întreține la Aleșd.

Reprezentanții din comunele înteresate au căutat calea unei eventuale bune înțelegeri cu d-l Ioan Iacob convenind cu D-sa. Domnul Ioan Iacob fiind într'o situație foarte critică în urma campaniei de presă care a demascat cumpărarea Domniei Sale, s'a văzut silit — nu însă fără gânduri ascunse — ca să vândă țărănilor moșia pe care Domnia Sa o cumpărase în disprețul legii pentru reforma agrară. Astfel la 27 Sept. 1922 intervine un contract de vânzare cumpărare între D-sa și reprezentanții țărâniei, d. Iacob declarând în act scris că vinde moșia țărănilor pentru prețul de cumpărare ce la plătit D-sa contelui Bethlen.

S'a fixat prin acest contract a se depune prima rată de 700.000 lei la 14 Oct. 1922. Țărâniea însă neputând plăti la termenul fixat a cerut o păsuire de câteva zile proprietarului, care însă a refuzat declarând că consideră nemişcată convențiunea din 27 Sept. 1922.

Pentru a și motiva această atitudine D-sa invoacă mai multe scrupule, între altele susținând că cumpărarea nu este valabilă, până nu se pronunță și organele de expropriere — scrupule pe cari însă nu și le-a pus pus și însuși D-sale d-l Iacob, fiindcă ar fi ajuns la concluzia că nici cumpărătura D-sale nu este valabilă.

Binevoii a ne permite să vă arătăm aci, că țărâniea înainte de a face această încercare de tranzacțiune cu d-l Ioan Iacob, a cerut avizul guvernului, ai cărui reprezentanți au declarat formal că găsesc îndreptățită cumpărarea intenționată de către țărâniea din comunele înteresate, asigurând totodată că acest contract va fi aprobat fără întârziere.

D-l Ioan Iacob găsindu-se însă într'un moment mai puțin forțat de către împrejurări, după cum am arătat mai sus refuză de a mai preda moșia în mâinile celor în drept, născocind chiar, pentru a compromite pe reprezentanții țărănilor o poveste de șantaj pe care o colportează pe ascuns fără însă a avea îndrăzneala de a o spune pe față, lucru ce este în sine destul de semnificativ.

În scurte câteva cuvinte ne dați voe a arăta tot aci că propunerea de cumpărare a delegaților țărâniei a fost modificată cu mâna proprie de către d-l Dr. Ioan Iacob, pentru că din această în fine să iasă un document pe care dl. Dr. Ioan Iacob îl credea ca servind interesele sale, de a compromite în fața lumii

pe delegații desinteresați ai țărănilor.

D-l Ioan Iacob găsind că situația D-sale s'a întărit din nou procedeează la vânzarea moșiei prin parcelare; astfel vinde o parte din intravilanele ce i-au rămas neexpropriate în comuna Aleșd, încasând până la 11.500 lei pe iugăre deși D-sa le-a plătit cu 250 lei iugărele.

În ce privește pădurile, comunele nu primesc nici minimul prevăzut iar d-l I. Iacob vinde și exploatează nesupărat încasând de 10 ori suma de cumpărare a moșiei, făcând tot odată imposibilă înproprierea cu păduri a comunelor.

În ce privește statul, el însuși a fost frustat printr'o procedură nelegală întrucât pe de o parte s'au fixat prețuri de expropriere exagerate pe de altă parte prin faptul că a intrat pe mâna d-lui Iacob castelul valoros al contelui Bethlen din care stăpânirea românească intenționa să facă judecătorie de ocol ori gimnaziu.

Pentru a ilustra mai mult ilegalitatea suferită de către țărânie din plasa Aleșd, ne luăm voie a vă arăta următoarea inconsecvență elocventă a organelor de expropriere.

Aceiaș comisiune de expropriere, pe același proprietar declarat de către comitetul agrar, ca neabsenteist, la declarat absenteișt, expropriindu-i în întregime moșia de 7100 jugăre aflătoare în hotarul comunelor Bratca și Dames.

Această hotărâre a organelor de expropriere declarând pe Bethlen Aladar ca fiind absenteișt, este definitivă. Tot așa de definitivă cum este hotărârea comitetului agrar arătată mai sus, privind moșia cumpărată de către dl Ioan Iacob, unde acelaș Bethlen Aladar este declarat ca ne-fiind absenteișt.

După toate acestea binevoii a ne permite ca pe lângă tristețea ce ne-o face faptul că am fost despuiați de pământ și păduri în propria noastră țară, să ne mai exprimăm și cea mai mare nedumerire asupra felului cum în județul nostru s'a aplicat legea pentru reforma agrară și această nedumerire credem că este îndeajuns justificată, când țărâniea speculată găsește că în detrimentul ei s'a făcut un joc care nici măcar nu are meritul de a fi inteligent.

Pentru că nu credem că mai este un exemplu în această țară unde să se lase neexpropriate două moșii în vecinătate, una de 10,000 iar cealaltă de 14,000 jugăre și mai ales nu credem că unul și același proprietar în baza legilor țării noastre poate fi declarat azi ca fiind absen-

teist iar mâne tot de aceleași organe de expropriere ca nefiind absenteist.

Ne veți permite a Vă arăta cum alte comune din plasa noastră* au fost tratate cu totul cu altă măsură decât moșia d-lui I. Iacob. In comunele Subpiatră Hotar țaranii au cumpărat mici parcele de 2—6 jugăre înaintând contractele spre aprobarea comitetului Agrar și acelaș comitet Agrar care a aprobat cumpărarea de 10,500 jugăre a d-lui Ioan Iacob respinge contractele bieților țărani, cari nici prin expropriere nici pe banii lor nu pot obține un petec de pământ.

In apropierea comunelor frustrate în felul arătat mai sus s'a încheiat un analog contract de vânzare cumpărare privind moșia Zichi Aladăr din hotarul comunelor Așeu, Groși, Lunșioara Gheghie, Vadul-Crișului, Cacuciul-Mare și Mic și Suncuius, cumpărătorul fericit al acestei moșii este dl Gheorghe Mateescu care în anul 1922 obține pentru suma de 3.500.000 Lei moșia de 14.000 jugăre. Organele de expropriere lasă neexpropriată enorma majoritate a acestei moșii condamând la perire toate comunele interesate. Intre timp dl Mateescu vinde cu 10,000 până la 25,000 lei jugărul moșiei pe care dsa a cumpărat-o cu 300 lei jugărul.

Domnilor Senatori. Domnilor Deputați!

In urma nenorocitei situații în care a fost împinsă populația din plasa Aleșd unde am fost sustrate exproprierei 2 moșii în total de 25.000 jugăre (ne mai vorbind și de alte neajunsuri agrare tot atât de grave), țărănimea din plasa noastră a început să emigreze în Brazilia. Dacă veți binevoi a cere lămuriri autorităților în drept ele vă vor putea prezenta un număr considerabil de cereri de pașapoarte a acelor țărani cari cred că în țara lor nu se mai face dreptate și traiul lor de azi pe mâine va fi mai bine asigurat în țări streine îndepărtate.

Acest fapt credem că este dureros și semnificativ și pentru a re-clădi încrederea în bunele intenții ce le poartă față de fii săi statul românesc și totodată pentru a nu îndepărta și mai mult de sentimentul național o populație, care sub stăpânirea ungurească era amenințată de a se desnaționaliza, suntem convinși că Domniile Voastre veți binevoi a ridica cuvântul Domniilor Voastre autorizat, cerând respectul legilor și protejarea țărănimei române, care a avut atât de mult de îndurat în trecut.

Alcoolismul la noi

— Date statistice. —

Ne facem o plăcută datorie să re-producem mai jos un articol interesant, plin de date statistice ce nu pot lăsa indiferent pe dnul Ministru de finanțe acum când pregătește o nouă lege a cârciumilor. Prețioasa contribuție la luminarea chestiunii alcoolismului în țara noastră, a fost publicată în excelenta revistă bilunară intitulată „Orașul” cu sub titlul: „foaie pentru interesele sociale și financiare ale administrației urbane”, care apare în Târgul-Mureș sub îngrijirea personală a dlui Primar E. A. Dandea, a cărui activitate dl I. Constantinescu, Primarul capitalei a lăudat-o în congresul Uniunii orașelor, ținut la Cernăuți, în Sept. 1924 când a spus dlui Dandea că este „unul din cei mai inimoși și mai harnici primari”.

In Transilvania s'a fabricat următoare cantitate de alcool etilic.*)

In hectolitre și dela:

1 Sept. 918 31 Aug. 919:

S'a fabricat 4,453,955. S'a folosit în industrie și denaturare 619,315 Rămas liber pt. consum 3,834,640.

1. Sept 1918—31 Aug. 920:

S'a fabricat 16,343,014. S'a folosit în industrie și denaturare 892,038 Rămas liber pt. consum 15,450,976.

1. Sept. 920—31 Aug. 921:

S'a fabricat 12,919,299. S'a folosit în industrie și denaturare 782,140. Rămas liber pt. consum 12,539,150.

1. Sept, 921—31 Aug. 922:

S'a fabricat 14,800,359. S'a folosit în industrie și denaturare 1.269,551. Rămas liber pt. consum 13,539,808.

Total în 4 ani:

S'a fabricat 48,516,627. S'a folosit în industrie și denaturare 3,563,044. Rămas liber pt. consum 44,953,583.

Știind acum că populația Transilvaniei a fost (rec. 1920) de 5,246,271 locuitori și considerând că în medie rachiul (țuica) care se se vinde în crășme abia trece peste 10 grade alcool,**), am afla, că fiecare locuitor consumă anual cel puțin 20 kg. vinars. Dar dacă avem în vedere că în media de sus sunt cuprinși și copii, etc. — trebuie să

*) Durere Ipsește statisti a despre producția și onsumăția de alcool din înt caga țară. Chiar și celea referitoare la Transilvania sunt numai date sumare culese de Dl Manilă și publicate în revista S. d, M,

**) Ca totuși să ardă gâtul ori să inveni-neze nefericita victimă, unii cârciumari evrei îl amestecă cu vitriol și var, fapte constate prin analiza chimică.

admitem anual peste 40 kg. vinars pe cap la consumenți efectiv.

Afară de acest vinars fabricat din spirt se mai consumă rachiurile de fructe (prune, cireșe, etc.) fabricate în căldări mici apoi vin, bere și alcoolul importat în formă de vinuri speciale, șampanie, cognac etc.

După socoteli aproximative revine pe cap de locuitor un consum de 12 kg. vin iar bere au pus în circulație fabricile din Transilvania peste 12 milioane hl. Deci la bere avem o medie de peste 2 hl. pe locuitor.

In total cade deci anual pe fiecare locuitor cel puțin: 40 kg. vinars (rachiu) 12 kg. vin, 200 kg. bere și încă rachiul fierț în „căldări mic“ cca 5—8 kg.***).

Statistica ne arată că consumația alcoolului încă are și tendință de creștere. Aceasta în deosebi mulțumită sporirii concesiunilor date — mai ales străinilor venetici haini — pentru vinderea beuturilor spirtoase operație care a fost izvorul multor abuzuri și dovada inconștinței organelor respective, până când în anul trecut, — la intervenția Mitropolitului Primat și a Sf. Sinod — Min, de Finanțe a interzis orice estradare de noi astfel de brevete.

In urma împrejurărilor susamintite am ajuns acolo, că Transilvania are 18,572 brevete pentru vinderea beuturilor spirtoase, deci revine o crășmă la 282 locuitori. In orașe se urcă această medie la 125—150 locuitori o crășmă!

Brevetele sunt astfel împărțite pe naționalitate:

Români 6312, Unguri 3855, Germani 2523, Evrei 5617, Alți 265, Total 18,572.

Făcând și aici operație de detragere ca la socotirea consumației (al 2.) rezultă cca 70 locuitori pentru fiecare brevet. Dacă multiplicăm suma costului consumației medie de 40 kg. vinars, 12 kg. vin și 200 kg. bere luând în considerare și localurile de lux cu cifra celor 70 locuitori cari revin la o crășmă: aflăm că încasările sub titlu de prețul beuturilor spirtoase a fiecărui crășmar să urcă în medie la suma de peste 100.000 Lei. Având în ve-

***) La toate acestea ar fi să se adauge cvantitatea al oolului import t, asupra ăruia însă — până la punerea sub tipar a gazetei nu am primit datele cerute dela Min. de finanțe.

dere datele de sus, ar fi în Transilvania aproximativ 1.250.000 consumatori de băuturi spirtoase. Calculând media sumei care o cheltuește anual un consumant, rezultă cca 1500 Lei. Inmulțind aceste două sume între ele ajungem la rezultatul alarmant, că locuitorii Transilvaniei se despoaie anual de 1 miliard și 875 milioane Lei în costul alcoolului cumpărat sau consumat în localuri cu brevete pentru vinderea alcoolului.

Mai trist este faptul, că partea leului din suma de sus intră în buzunarul străinilor, mai ales a unor elemente fără nici un scrupul, de curând pripășite în România întregită.

Sigur că dela Unire încoace românilor li s'a dat o sumedenie de brevete, dar ei totuși dețin numai jumătate din cifra care le-ar reveni, dacă s'ar respecta proporționalitatea națională, dacă s'ar introduce „*numerus clausus*“ referitor la crășme!

Și apoi mai este o nefericire. Românașii noștri au numai bietele crășmulife dela țară, cari în mare parte au o învârtire sub media anuală de 100.000 Lei. Crășmele din orașe însă, unde își cheltuește țaranul banii proaspăt primiți în târg pentru produsele sale pentru cari a lucrat tot anul, — sunt în mâini streine, în majoritate evrești.

Localuri de lux în centrul orașelor și cu învârtire anuală de milioane de Lei — încă abia sunt în Transilvania 2—3 în mâini românești.

Din tabloul de sus vedem deci că și numeric se prezintă o disproporție de aproape 50% în defavorul nostru. Disproporție există și referitor la evrei, însă în favoarea lor. Evreii au în Transilvania cu nu mai puțin decât cu 856% mai multe crășme, decât le-ar reveni în baza proporției lor numerice! In celelalte provincii românești inclusive Moldova, evreii sunt și mai favorizați în privința brevetelor pentru vânzarea băuturilor spirtoase! Sapienți sat.

Inchei partea primă al acestui studiu cu un citat: *)

„In Basarabia organe fără milă de țară și popor au sporit cârciumele mai mult decât insutit. In județul Bălți cele 6 cârciumi, așa numite oficiale, de pe vremea Rușilor s'au ridicat la 698.

In județul Orhei, dela 1 la 712, iar în județul Hotin dela vre-o 7 la peste 700. Cel puțin 2—3 din câr-

ciumari sunt streini, cari încasează venitul poporului, îmbogățindu-se repede. Aceeași situație este și în celelalte județe.

In Bucovina numărul cârciumelor a sporit după războiul enorm și aproape toate sunt în mâna streinilor fără nici o durere de neamul nostru, pe care îl ruinează cu precugetare. Altcum nu putem înțelege, cum s'a putut, ca analizele medicale să constate var în rachia vândută, ca să ardă și mai tare gâtlanul băutorilor? In cârciumile din Ardeal — îmi scrie subprefectul unui județ — s'a constatat chiar vitriol. In Biharia numărul cârciumarilor l'au sporit unele organe inconștiente ale tuturor gu-

vernelor, așa încât oamenii competenți ne mărturisesc, că acele organe, fără milă de țară, au făcut adevărate colonizări de neromâni, cari au început să exploateze pe autohtoni. Acelaș lucru se poate constata și în multe alte părți. Noi considerăm pe cetățenii neromâni de fii iubiți ai țării, și împărțim cu ei și drepturi și datorințe, dar viitorul neamului și al țării nu admite a face colonizări de streini, cărora să le încredințăm pielea poporului“.

Și situația aceasta rușinoasă o tolerează toate guvernele, iar opinia publică a „elementului susținător de stat“ e sau ignorantă sau inconștientă.

SCRISORI DIN MARAMUREȘ

Slugile jidanilor

*Cine apără pe jefuitori. Debandada dela frontieră.
Să înceteze nepotismul politic*

Am arătat în articolul precedent, corupția practică de jidani în Maramureș și jaful prilejuit de aplicarea nedreaptă a reformei agrare.

Scandalul acesta național l'a protejat, Mihályi Peter și Ion Urdea deputați liberali, agenții lui Groedel Hermann, erau cu pinten de aur (*aranysarkantyus vitéz!*) dela încoronarea lui Carol IV. La comitetul agrar informatorii au fost *dr. George Nedici și dr. Petru Groza!* La R. A. avocații evreilor au fost dr. Ion Coman, dr. Băthory Lajos și dr. Mihályi Florent, fratele prefectului, președintele composesoratului din Borșa, care ca decanul baroului a avut tupeul în aceeași ședință să reprezinte composesoratul, pe cei 38 speculatori cari cereau eșirea din comunitatea composesorală și societatea din Budapesta „Pyrit“ care pretindea subsolul, composesoratului. Dl dr. Mihályi Ferent e președintele „Asociațiunii pentru cultura poporului român din Maramureș“ și ca atare apără pe cei 25 evrei din Borșa dela cari comisiunea de ocol a expropriat, câte 400—400 stânjani pătrați pentru școli.

Se poate un exemplu mai clasic despre jidovirea Maramureșului? Frații Mihályi: prefectul Gabor, trădătorul de neam Péter și Florent cum arată Compasul scurt „Auslaggoi“ și creștinii de reclamă a tuturor întreprinderilor industriale și financiare ovrești din Maramureș. Mihályi Péter văzând că naivul

idealist judecătorul Teodorescu dela judecătoria de ocol Sighet aplică legea speculei și sancțiuni serioase, a intervenit în favorul speculei libere ovrești. „In baza cărei legi judecați?“ l'a întrebat trădătorul de neam. „In baza legii voiate de dta!“ fu răspunsul. Dar de atunci nu se mai judecă procese de speculă și târtanii jăfuesc liber. Toate prețurile, dar mai ales alimentele, le croiesc în raport cu coroana cehoslovacă și piața vecină.

Uzura cu alimentele, exportul lor ilegal — încasarea vamei sărăciei — nu e rușine, e *ceva domnesc*. Pentru a avea mâna liberă la frontieră fusese readus la Sighet din Satu-Mare în fruntea poliției vestitului contrabandist C. Repca cu ajutorul dlui Ionel C. Brătianu, după ce dl Artur Văitoianu refuzase cererea prefectului și a parlamentarilor în privința mutării sale la Sighet. Stern Smid, fratele lui Fișu, prietenul prefectului, cel ce ucise cu Methyl-alcool în 1917 cincizeci Români, fapt pentru care fusese decorat, a fost angajat dl Ion Urdea de agent la siguranță, ca să poată mai bine exploata coniuțura frontierei.

Alt stâlp al evreilor e dr G. Nedici și Victor Hodor inspector gen. administrativ, care vărsând fondurile județene ca subprefect la banca evreilor „Banca Marmăția“ a lui Feldmann și Paszternak, falimentând banca județul perduse un milion lei depuneri. Des să citesc

*) Dr. Miron Cristea: Impotriva beției, București 1923

în bilanțe primarul orașului dr. Paul Cziple și dr. Ion Reclinc primmedicul județului. Poporul în neoiobăgie ținut e ilotul evreilor, iar cei ce să mândresc cu titlul de domni sunt curtenii evreilor.

Lăptăria Statului din Vișeu de sus a arendat-o Gancz Duvid și a făcut „unt cușâr”, înșelând proprietarii de vaci. Senatorul sălăjan Emil Bran protopop în Dragamirești i-a fost protectorul. Emil Bran împreună cu Steinfeld Duvid și Pollak Strul lui Gețală compromise cooperativele de consum și exploatare de păduri după ce Mihályi Péter falimentase cooperativele și compromise în favorul evreilor idea cooperăției în județ.

În țara pădurilor unde avem 310,000 jug. cad. pădure, nu se pot înființa păduri comunale, celea posesorale se dau evreilor spre speculă, să ruineze satul și clima. Unde s'au înființat păduri comunale, evreii din Ungaria vin și cu pervertirea art. 36 din legea R. A. fraudulos exoperează exploatarea lemnoaselor!! Statul nu mai exploatează în regie proprie, dl Cudalbu a introdus comercializarea și a pus în pădurile Statului 2 bostrychile periculoase: pe A. Elefant Smiele Sândor, directorul societății baroului Ulmann din Budapesta și pe Perl Volf, care pe lângă chilipirgii locali a mai cointeretat grecoteii din București.

Acestea întreprinderi național-evrești sunt în pertractări de fuziune cu baroul Hermann Groedel, care dacă se va instala în Maramureș, Românii își pot lua pașaportul. Numai emigrarea le mai rămâne ori ce îndreptare fiind imposibilă. Regimul liberal din Maramureș este regim curat evreesc, care a nimicit Români și a înstărit evreimea cea mai scârboasă... introducând în administrație 40% funcționari evrei.

Cari ar fi mijloacele de îndreptare?

1. Nimicirea nepotismului politic și administrativ, suprimarea politicianismului, introducerea legalității controlului, a sancțiunilor, desființarea clicelor ș'a mitei. Transferarea vechilor coade de topot ale administrației maghiare.

2. Suprimarea uzurei, câciumelor, avem 350 cârciume peste limita legală și altele clandestine, înfrânarea cârciumarilor, oprirea minorilor dela cârciume, executarea legii cârciumilor, suprimarea uzurei prin vinderea buturilor pe credit ori naturali, societăți de cumpătare, combaterea alcoolismului, înfruntarea de case Naționale, cârciume comunale. Câr-

ciumarii să nu poată fi decât Români și cu preferență invalizii. Respectarea repausului duminical.

3. Executarea R. A. cu aplicarea art. 9 aliniatul d, înființarea pădurilor și pășunilor comunale, suprimarea „gazdelor de munte” și a speculei cu laptele și excluderea viteilor de comerț dela pășunat. La păduri și pășuni numai agricultorii veritabili să fie părtași. Oi pe funți ori găleți să nu se poată da.

4. Organizarea muncitorilor, creditului, cooperăției și monopolizarea reescomptului exclusiv pentru credite și întreprinderi țărănești sub controlul Statului, țărani, muncitori agricoli, servitorii și butinarii să nu poată contracta împrumuturi cambiale și de portofoliu și pe cel mai scurt termen de 6 luni. Numai băncile populare și cooperativele să poată greva imobilele și constitui hi-

poteci reale. Să se statorească motivul de interese după împrumuturile țărănești și uzura să se persecute din oficiu reformându-se și codul penal. Internaționalismul Statului în favorul celor mizeri, inculți și oprimați. Uzurari în recidivă să se expulzeze din țară.

5. Școli, cultură, administrație cinstită, judecătorii bune și o activitate socială pentru înălțarea maselor prin cultură și organizare. Jandarmerie bună și conștientă. Imprimarea publicanismului.

6. Declararea zonei de frontieră de 100 km. sub intervențiunea și protecțiunea Statului unde funcționarii de ori ce grad primesc o primă de activitate de 100%, și după 10 ani, avansare cu clasă. etc... De nu, perim cu rușine.

Maramureșanul

Listele de cetățeni

— Prea întârziată afișarea lor —

Publicul Clujan de un an întreg este nerăbdător de a vedea odată terminată această constatare a naționalității române. Nu ne putem închipui ce pedeci ar fi avut comisia de nu s'a terminat încă lucrările.

Au trecut multe termene fixate pentru sfârșirea lucrărilor, on. comisie însă, din cauza lipsei personalului (?), sau din cauza neprezentării populației la înscriere, sau în mare parte din considerații; de a lăsa populației noi venite timp necesar de a-și câștiga actele cerute de lege pentru dovedirea naționalității române, au prelungit timpul lucrărilor. Cu toate că și din partea ministerului de interne a fost urgită comisia, on. comisie a binevoit a cere noi termene pentru terminarea lucrărilor.

Populația Clujană este îngrijorată de faptul și mai ales de svonurile care circulă că mulți dintre acei, cari ar fi trebuit să fie respinși la înscrierea în listele de cetățenie și chiar trimiși peste hotar, au fost introduși ca cetățeni. Atât publicul cât și organizația noastră locală A. R. dorește să ia sfârșit lucrările, pentru a putea face protestele necesare, contra acelor față de cari on. comisie avea datoria de a-i respinge a fi trecuți în liste.

Dorim ca listele de cetățenie să fie exacte și să cuprindă numai pe acei cetățeni ai Clujului, cari sunt în drept de a fi și nu toți noi veniții de pe pustele Ungariei și de pe plaiurile Galiției. Nu avem mare plăcere ca aceștia să-și bată joc de noi spunând, că în România nu este lucru greu de ați câștiga cetățenia în câteva zile chiar de ai fi din Honotulu, numai să fi bine cu rabinii și cu mai marii zilei.

„Acțiunea Românească” are datoria de a face acel control al listelor de cetățenie și sunt convins că și-l va face, cu toate că va fi pe neplacul unor interesați.

Din partea d-lui Primar Dr. Utalea care este pătruns de aceleaș sentimente ca și noi am și primit asigurări ferme că, imediat după terminarea lucrărilor, ne vor fi puse la dispoziție listele. Rugăm pe dl Primar să urgenteze lucrările pentru a fi terminate mai în vreme, decât cum circulă svonul, că nu vor lua sfârșit decât numai după 2 luni.

Făcându-se conștientos acel control din partea „Acțiunii Românești” am convingerea că publicul românesc va fi deplin satisfăcut și va aprecia cu satisfacție rezultatele acestui control.

Aug: Bidian
student

ȘTIRI, FAPTE & POLEMICI

DL. PROFESOR A. C. CUZA CHEMAT IN JUDECATĂ. *Deși un mare număr de profesori universitari au înaintat guvernului o declarație prin care protestează contra dării în judecată a dlui profesor A. C. Cuza, guvernul vrea să ducă până la sfârșit un joc pe cât de pătimas, pe atât de periculos,*

Dl. Profesor A. C. Cuza a fost chemat în judecata comisiei disciplinare din București pentru ziua de 28 Martie.

*

DELA BIROUL ACȚIUNEI ROMÂNĂȘTI. *Cei ce doresc a lua înformații și a se înscrie în organizația Acțiunea Românească le aducem la cunoștință că orele oficioase sunt între 12—13 și 18—20 în fiecare zi. Dl Prof. Dr. Iuliu Hațeganu președintele Comitetului local primește în fiecare Vineri între orele 7—8 p. m.*

*

PRIGOANA AUTORITĂȚILOR. *Revista noastră, poate mai mult ca alte reviste, prin faptul că are o linie de conduită dreaptă și o atitudine fățișe curagioasă se bucură de multe simpatii pretutindeni, atât din partea publicului cititor cât și din partea multor buni români funcționari la diferitele autorități.*

Nu tot astfel se poartă cu noi dl. prefect al județului Sibiu, Z. Boiu cunoscut ca un mare prieten al sașilor. Dsa, acelaș care odată a oprit o reprezentație de teatru românească, spre a se da în loc alta săsească, a dat ordin să fie arestat studentul Mureșanu, care venise la Sibiu în ziua de 27 Februarie să facă abonamente și propagandă pentru revista noastră.

Arestat un student român, pentru că în urbea de sub pașalâcul dlui prefect Boiu a îndrăznit să facă abonamente pentru o revistă românească. Nu găsiți că v'ați întrecut cu slugărnicia pentru străini dle prefect?

Erați cunoscut ca un bun prieten și ocrotitor al sașilor în dauna elementului românesc. De rândul acesta ați făcut dovadă că deopotrivă țineți și la „neamul ales“.

Vă profetim că veți face carieră. Cât de curând veți fi ales șabăsgoiu la vreo bancă jidovească. Aveți puținică răbdare!

*

APLANAREA GREVEI UNIVERSITARE. *Studentimea a dat următorul comunicat.*

În urma cererii și memoriului înaintate de subsemnații, delegați ai studenților pe Facultății, Rectoratului Universității, Senatul Universitar examinând din nou situația, a dat următoarea decizie:

1. Se suspendă în mod provizoriu, până la stabilirea definitivă a modalităților de garantarea ordinii și liniștii în Unive.sitate, toate măsurile luate de Senatul Universitar, în legătură cu mișcarea din urmă;

2. toți studenții cărora s'au aplicat aceste măsuri, sunt invitați a se prezenta la Căminuri și la cursuri, fiecare semnând la direcția Căminului (bursierii), sau la Dec.nul respectiv (ceilalți), o declarație de aderare formulată de reprezentanții studențimei și pe baza căreia s'au luat aceste deciziuni;

3. îndată ce situația normală se va restaura definitiv în Unive.sitate, Senatul va lua în considerare toate doleanțele studențimei, în legătură cu bunul mers al vieții universitare.

În privința alineatului 3, suntem autorizați a declara că în principiu, Onor. Senat a admis Memoriul prezentat, urmând ca, odată studenții reitorși, să se ia în cercetare, pentru rezolvirea cât mai grabnică a punctelor ce cuprind.

Facem apel, deci, la colegii noștri să revină cât mai grabnic, pentru a-și rec ocupa locurile părăsite și a-și relua activitatea atât de dorită.

Cluj, la 3 Martie 1925.

(ss) **A. Bușulenga**

Președintele Soc. Stud. în Medicină

A. S. Goia (ss)

Preș. Soc. Stud. în Șit. înț.

(ss) **Caius Bardoși**

Delegatul studenților în Drept

J. Duma (ss)

Delegatul studenților în Litere.

*

CINE-I OCROTEȘTE? *Ni se scrie din Mediaș:*

După o lege a reglementării repausului duminical, toate crășmele și prăvăliile trebuiesc închise în ziua duminicii și sărbătorilor. Trist lucru, dar tocmai contrariul se întâmplă. Toate crășmele și prăvăliile săsești — căci românești nu prea sunt, — is închise afară de crășmele jidovești. Și cu toate acestea, vardistul de stradă nu cutează a ordona închiderea, căci domnul polițai îl dă afară din serviciu, cu toate că e român. Un lucru care se repetă pe fiecare săptămână. Oare Mediașul nu aparține României-Mari? Și ce e mai interesant un domn, funcționar, a arătat acest lucru ziarului Universul spre a fi adus la cunoștința celor în drept, și nici măcar n'a anunțat Universul această știre.

*

CINE E SĂTUL ÎN ROMÂNIA?

Pe când presa românească aducea știrea despre dispozițiunile luate de guvern în vederea isprăvirii stocului de grâu, ziarul talmudic „Uj Kelet“ rânjea cu hidoasă bucurie adăugând: în urma măsurilor luate dintimp de comunități, evreii vor avea din belșug grâu pentru a prepara pasca. Desigur vor găsi mijlocul să-și procure și ritualul adaos, tot din belșug — adăugăm noi.

Dar ne și întrebăm: Cine e sătul în țara aceasta? Acela care a luptat pentru întregirea ei, și-a vărsat sângele sau ciopârțit trupul sau veneticii în caftane sliinoase, cari ne drămuiesc acum și bucătura de pâine ca să le ajungă grâu pentru pasca lor talmudică.

A luat guvernul oare măsura ca și pasca jidovească să fie făcută din făină integrală și amestecată cu mălai?

*

UN CAZ DUREROS LA TURDA.

Ni se scrie:

Societatea tinerilor perciunați din localitate a aranjat Duminecă (1 Martie) seara un ceai cu program. În scopul acesta președintele „Astreii“ le-a pus la dispoziție casa noastră națională clădită încă pe vremuri de principii ardeleni. S'a pus la dispoziția veneticilor o casă a cărei menire e cu totul alta decât aceia de a servi ca locul de propagandă jidovească. Jidani, pe lângă că au încasat de persoană și o taxă de 40 lei, în timpul seratei au vândut ilustrații cu steaua jidovească și inscripția: Societatea juninei evree. Programul a fost atât de scandalos încât siguranța a fost nevoită să oprească declamarea unei poezii agitatoare. Dintr'o poezie declamată de un tânăr jidan, reținusei următoarele cuvinte „Ardealul — mica noastră palestina“ (Erdély — a mi kis palesztinánk).

Așa își înțeleg dar rostul românii noștrii, și mai ales un președinte al societății „Astra“? E bine ca publicul cititor să-i cunoască și numele. Il cheamă P. Suciuc și e directorul liceului de băeți.

*

Manuscrisele și toate chestiunile privind redacția se vor adresa secretarului de redacție: Ioan Istratic, str. Regele Ferdinand 37. Chestiunile privind administrația revistei se vor adresa dlui Simeon Mitea, str. Bob No. 7. Atragem atenția să nu se facă nici un fel de plată, decât contra chitanță semnată de dl Mitea.